

BE2223316 - De Demervallei

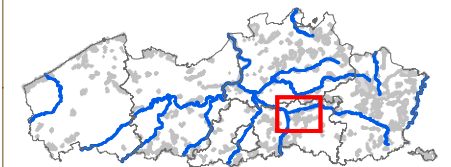
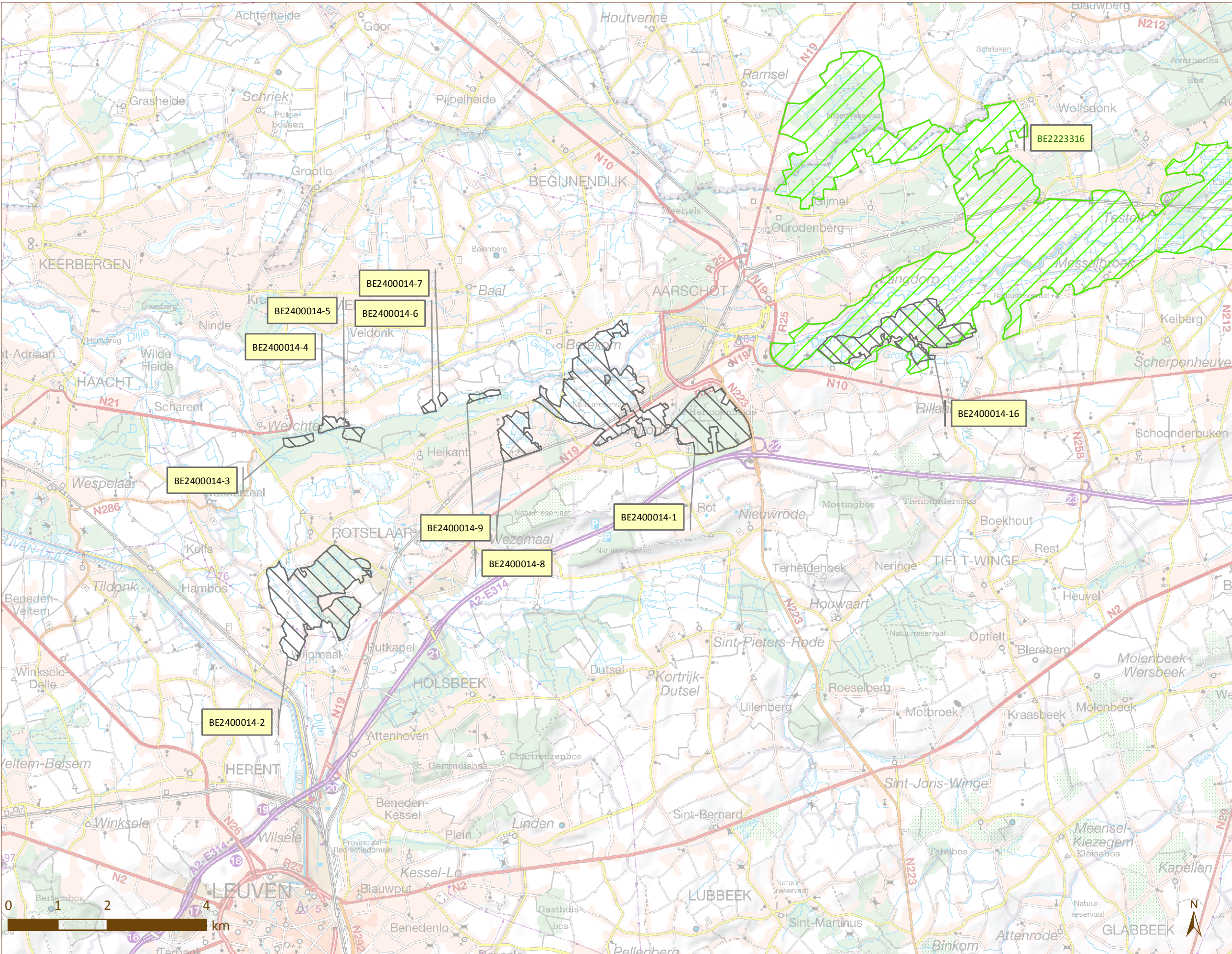
BE2400014 - Demervallei

Managementplan Natura 2000 1.0

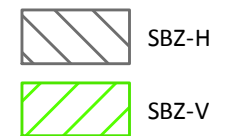
Statuut document:	Informatief document
Auteur:	Agentschap voor Natuur en Bos
Datum:	19/12/2014
Documentnummer:	Natura2000_0000329

**AGENTSCHAP
NATUUR & BOS**

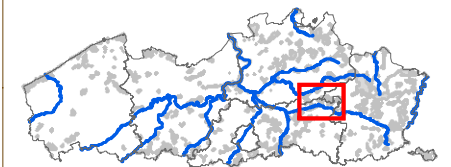
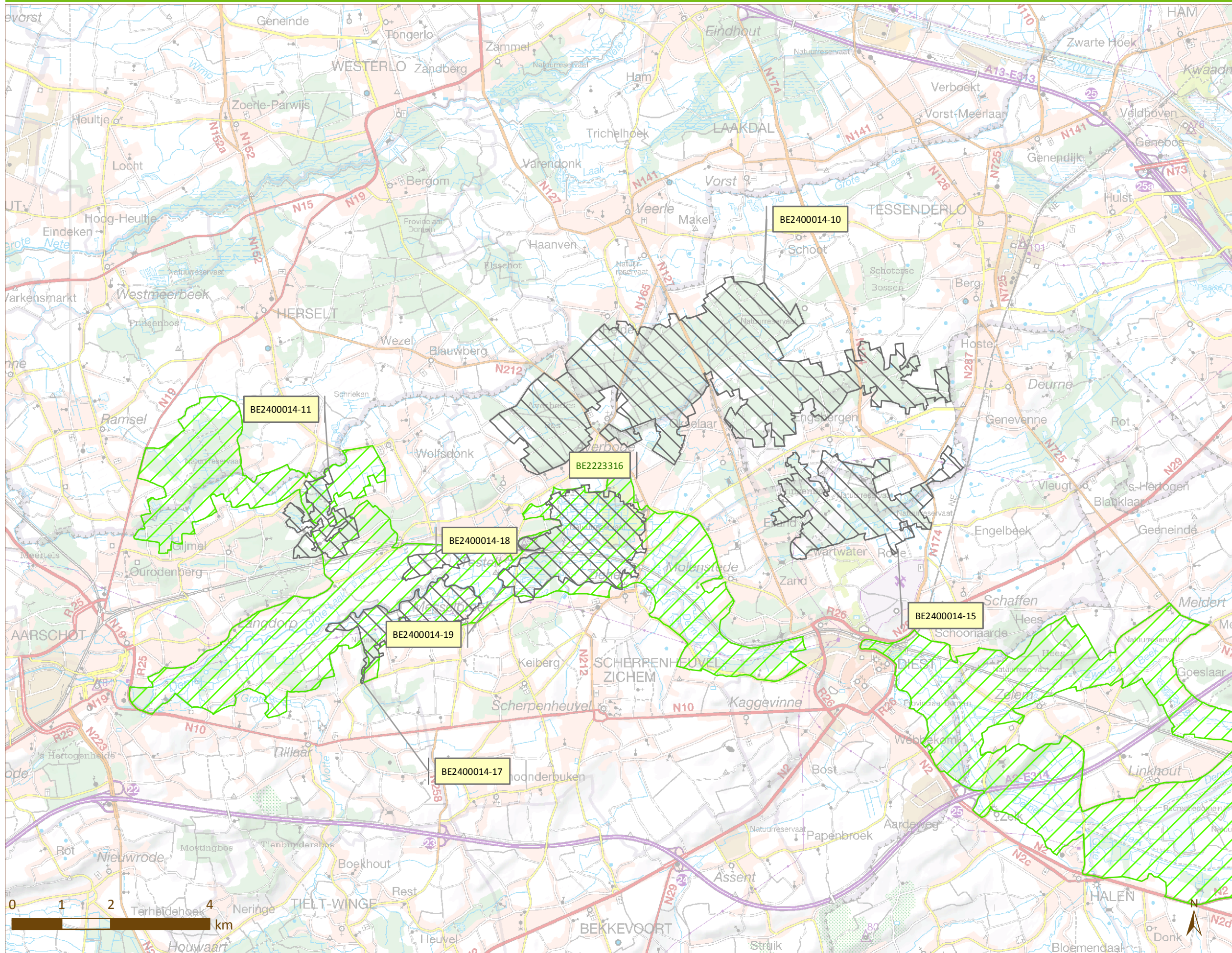
Legende

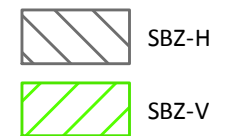
Situering van de deelgebieden
van de Habitatrichtlijn

Vlaanderen
is natuur

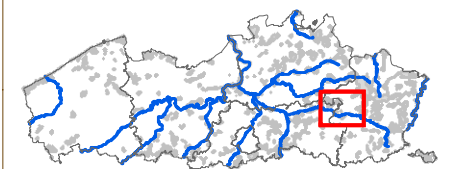
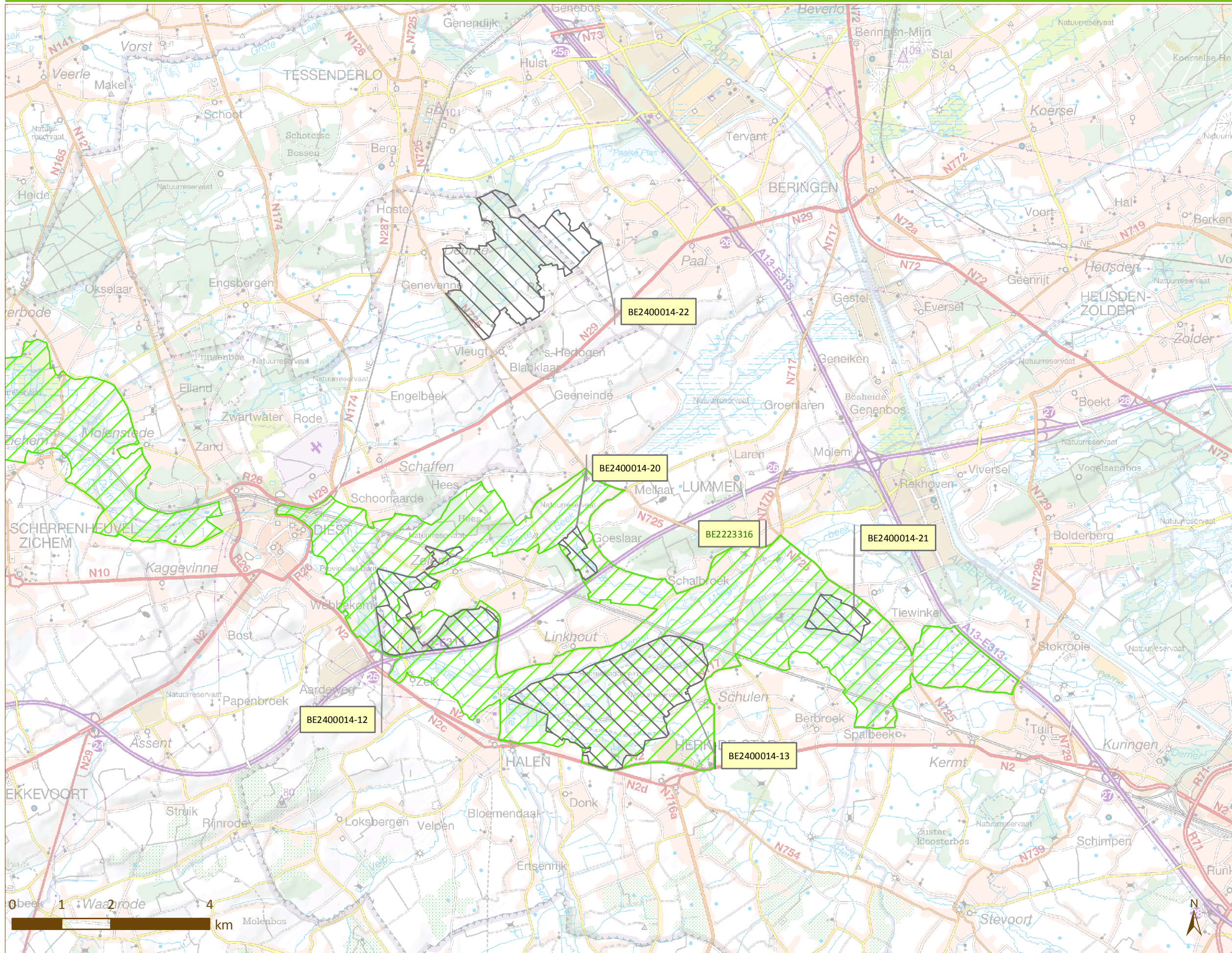
Legende

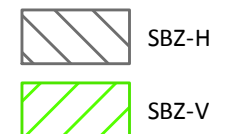
Situering van de deelgebieden
van de Habitatrictlijn

Vlaanderen
is natuur

Legende

Situering van de deelgebieden
 van de Habitatrictlijn

Vlaanderen
 is natuur

Inhoudstafel

1. Inleiding

2. Taakstelling

2.1 Doelstellingen voor de speciale beschermingszone

2.2 Prioritaire inspanningen met het oog op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen

2.3 Gebiedsgerichte aandachtspunten voor de uitvoering

3 Openstaande taakstelling

3.1 Habitats

3.2 Soorten

4 Overzicht van de prioritaire inspanningen

4.1 Inspanningsmatrix

5 Taakstelling inzake de verbetering van het natuurlijk milieu

6 Richtkaart

6.1 Situering actuele habitats

6.2 Situering vegetaties als leefgebied voor Europees te beschermen soorten

6.3 Aanwezigheid van habitattypische soorten

6.4 Ruimtelijke verdeling van de instandhoudingsdoelstellingen

6.5 Ruimtelijke verdeling van de prioritaire inspanningen

6.6 Situering van de gebieden beheerd met het oog op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen

6.7 Zoekzones

6.8 Actiegebieden voor de verbetering van het leefmilieu

7 Gebiedsgerichte toepassing van het globaal afwegingskader Natura 2000

1. Inleiding

Algemeen kader

Om de soortenrijkdom van planten en dieren en hun leefgebieden in de toekomst de noodzakelijke kansen te geven, is op grond van Europese richtlijnen, de Vogel- en Habitatrichtlijn, een samenhangend Europees netwerk van beschermde gebieden aangeduid: het Natura 2000-netwerk. In Vlaanderen zijn 62 Natura 2000-gebieden aangeduid, ook **speciale beschermingszones (hierna: SBZ)** genoemd. Deze gebieden zijn belangrijk om kansen te geven aan soorten en habitattypes van Europees belang. Voor Vlaanderen handelt het om 46 habitattypes, 49 dier- en plantensoorten en 55 vogelsoorten.

Op de lidstaten van de Europese Unie rust de verplichting om de nodige maatregelen te nemen om een ‘gunstige staat van instandhouding’ te realiseren voor bijlagesoorten en habitattypes van Europees belang. Om richting te geven aan deze maatregelen zijn door de Vlaamse regering doelen op Vlaams niveau (de zogenaamde **G-IHD**) en per speciale beschermingszone (de zogenaamde **S-IHD**) bepaald. Deze S-IHD zijn, na een intensief overlegproces tussen 2010 en 2013, vastgelegd in aanwijzingsbesluiten die door de Vlaamse regering definitief werden goedgekeurd op 23/04/2014.

De realisatie wordt gefaseerd en programmatorisch aangepakt. De realisatie van de instandhoudingsdoelen is complex: niet alle kennis is al aanwezig, verschillende belangen en personen zijn betrokken, de middelen en tijd zijn beperkt. Daarnaast is het belangrijk voor alle betrokken partijen om voortgang te maken. Omdat Vlaanderen zesjaarlijks aan Europa moet rapporteren over de voortgang, is geopteerd voor fases/cycli van zes jaar. Per cyclus wordt een **Vlaams Natura 2000 programma** opgemaakt met de Vlaamse taakstelling voor de komende periode. Inspanningen die binnen de programmacycli moeten worden gerealiseerd zijn bindend. Het programma omschrijft ook welke engagementen sectororganisaties of overheidsinstanties opnemen en welke budgettaire consequenties hier aan verbonden zijn. Op het niveau van de speciale beschermingszones wordt de realisatie van de taakstelling opgevolgd en gestuurd via een **Managementplan Natura 2000**.

Focus Vlaams Natura 2000 programma 2014–2020

Voor de eerste programmaperiode 2014-2020 vertrekt het Natura 2000-programma van de Europese Biodiversiteitsstrategie, van Vlaanderen in Actie (ViA) en van het Pact 2020. De realisatie van die taakstelling betekent concreet dat in 2020, aan het eind van de eerste programmaperiode, 16 van de 46 beschermde habitattypes in een gunstige staat van instandhouding moeten verkeren of verbetering vertonen ten opzichte van 2007. Voor de habitattypes die niet behoren tot de 16 habitattypes 2020 worden in 2020 tussendoelen gesteld rekening houdend met de doelafstand tot 2050. Deze tussendoelen omvatten naast stand still ook de opdracht om in totaal 70% van de oppervlakte onder correct beheer te brengen. Ook voor soorten worden tussendoelen bepaald om de doelstellingen in 2050 te realiseren. Er worden geen specifieke ‘soorten 2020’ bepaald aangezien de op Europese schaal betere situatie van soorten. Bovendien wordt verwacht dat soorten ook zullen profiteren van de inspanningen voor de habitats.

Doelstelling en inhoud managementplan

De realisatie van de instandhoudingsdoelen gebeurt door maatregelen op het terrein door verschillende mensen en organisaties. De concrete ruimtelijke ligging, de planning van en afspraken over deze maatregelen zijn/worden opgenomen in plannen of projecten. Het managementplan geeft per SBZ een overzicht van de uitgevoerde, geplande en/of noodzakelijke plannen of projecten van de verschillende organisaties en mensen (= informatief). Op basis van de inschatting van de stand van zaken met betrekking tot de realisatie van de verschillende doelen en de taakstelling opgenomen in het Natura 2000 programma 2014-2020, geeft het bovendien ook aan voor welke terreinacties er nog afspraken moeten worden gemaakt en met welke prioriteit (= richtinggevend).

Om de vooruitgang en de realisatie van de doelen, indien nodig, te kunnen afdwingen is het managementplan het kader voor de afweging van projecten en plannen en voor het opleggen van bepaalde maatregelen. Het managementplan wordt opgemaakt en beheerd door het Agentschap voor Natuur en Bos (hierna: het ANB) in overleg met het overlegplatform dat door het ANB voor elke speciale beschermingszone of –zones wordt georganiseerd. De goedkeuring van het managementplan gebeurt door de Vlaamse regering na formeel advies van de Gewestelijke Overleginstantie.

Gezien de technische en maatschappelijke complexiteit van de opdracht tot het realiseren van de taakstellingen; is vastgelegd dat per planperiode verschillende fasen kunnen worden onderscheiden. De startversie (managementplan 1.0) beschrijft de taakstelling voor deze planperiode voor de speciale beschermingszone. Bij de start/het einde van elke fase wordt een geactualiseerde en aangevulde versie van het managementplan vastgesteld. Voor het afronden van elke fase wordt een generieke timing op Vlaams niveau opgelegd voor alle SBZ:

- MP 1.0 met een beschrijving van de taakstelling voor deze planperiode in elke SBZ (2014).
- MP 1.1 met een beschrijving van de stand van zaken, geplande acties en gekende (prioritaire) acties (2015).
- MP 1.2 met een beschrijving van de actuele stand van zaken, bijkomende geplande acties en uitgewerkte prioritaire acties (2017).
- MP 1.3 met een beschrijving van de actuele stand van zaken, bijkomende geplande acties, een stand van zaken van de prioritaire acties met, indien nodig, een beschrijving van de verplichtende maatregelen (2017).

Inhoud managementplan

De inhoud van het managementplan is wettelijk vastgelegd in artikel 6 van het Instandhoudingsbesluit van 20 juni 2014. De inhoudstafel van voorliggend document volgt de daarin voorgeschreven samenstelling.

Statuut van voorliggend Managementplan 1.0

Dit managementplan 1.0 is gebaseerd op het Besluit van de Vlaamse Regering tot aanwijzing met toepassing van de Habitatrichtlijn van de speciale beschermingszone BE2400014 ‘Demervallei’ en tot definitieve vaststelling voor die zone en voor de met toepassing van de Vogelrichtlijn aangewezen speciale beschermingszone BE222316 ‘De Demervallei’ en van de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten van 23/04/2014 (hierna: het S-IHD-besluit).

Dit managementplan 1.0 werd niet formeel vastgelegd en is een informatief document. Overeenkomstig de afspraak op de vergadering van de Vlaamse Overleggroep (dit is de voorloper van de Gewestelijke Overleginstantie) van 09/07/14 is het te beschouwen als een basis- of startversie van de managementplannen met indicatieve opgave van de taakstelling per SBZ en per deelgebied. Nog niet alle elementen van een managementplan, zoals beschreven in het Instandhoudingsbesluit van 20 juni 2014, zijn ingevuld. Bij elk hoofdstuk is aangegeven of, dan wel in welke mate, dit ingevuld werd in deze planversie.

2. Taakstelling

Het gebiedsgericht kader voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen is door de Vlaamse regering vastgesteld op 23/04/2014 . Per SBZ zijn de specifieke doelstellingen en de prioritaire inspanningen vastgelegd. In paragraaf 2.1 worden de vastgelegde doelstellingen weergegeven. Per landschapstype zijn het doel en de bijbehorende habitats en soorten opgenomen. Per soort en habitat zijn ook het gebiedsgericht kwantiteitsdoel (populaties of oppervlakten) en kwaliteitsdoel beschreven. In paragraaf 2.2 zijn de inspanningen die noodzakelijk zijn voor het bereiken van de verschillende doelstellingen opgenomen. De laatste paragraaf (2.3) bevat de lijst van gebiedsgerichte aandachtspunten voor de uitvoering die naar boven zijn gekomen tijdens het overleg over de doelstellingen.

2.1 Doelstellingen voor de speciale beschermingszone

Legende	
Symbol	Omschrijving
+	Het doel is een stijging van oppervlakte of populatiegrootte of een verbetering van de kwaliteit
=	Het minimale doel is het behoud van de oppervlakte of populatiegrootte of het behoud van de kwaliteit
=/+	Het minimale doel is het behoud van de oppervlakte of populatiegrootte of het behoud van de kwaliteit met lokale uitbreidingsmogelijkheid
=(-)	Het minimale doel is het behoud van de oppervlakte of populatiegrootte of het behoud van de kwaliteit met lokale inkrimpingsmogelijkheid

In onderstaande tabel met de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied worden doelstellingen voor enerzijds het gedeelte dat habitatrichtlijngebied is en anderzijds het gedeelte dat 'zuiver vogelrichtlijngebied' (lees enkel vogelrichtlijngebied maar geen habitatrichtlijngebied) is, niet onderscheiden, maar geïntegreerd. Aan de drie criteria die tegelijk vervuld dienen te zijn om deze doelen voor beide ruimtelijk afgebakende gebieden van elkaar te onderscheiden, werd immers niet voldaan. De drie criteria zijn:

- het zuiver vogelrichtlijngebied handelt over een relevante oppervlakte;
- het betreft in dit gebied relevante doelstellingen en;
- de doelstellingen die in het gedeelte dat zuiver vogelrichtlijngebied is, gerealiseerd dienen te worden, zijn (reeds in dit stadium) bekend.

De Demervallei kenmerkt zich door het op zeer kleine afstand voorkomen van verschillende landschapstypen. In de laag gelegen gebieden (de valleien) kunnen volgende landschappen worden onderscheiden:

- waterlopen;
- vijver- en moeraslandschap;
- natte graslanden en ruigten;
- het heidelandschap bezet meestal hoger gelegen gebieden terwijl het boslandschap zowel kan voorkomen in de vallei (alluviale bossen) als op drogere, hoger gelegen gronden.
- het KLE-rijk landschap bevat veel kleine landschapselementen (KLE’s) zoals hagen, houtkanten, poelen, knotbomen, ...

Het boslandschap is in het gebied aanwezig

- op de hoger gelegen zones als Diestiaanheuveld en landduinen (9120 en 9190, respectievelijk),
- in de vallei: de alluviale bostypes 91E0 met 9160 aan de randen.

Dit gebied is volgens de G-IHD essentieel voor het habitatype 9190 en zeer belangrijk voor de habitatypes 9120 en 91E0. Het boslandschap is belangrijk voor de Europese te beschermen soorten Zwarte specht, Wespandief (zeer belangrijk) en de vleermuizen Baard- / Brandts vleermuis, Gewone / Grijs grootvleermuis, Franjestaart.

In totaal is er binnen de speciale beschermingszones een oppervlaktetoename habitatwaardig bos voorzien van 1024 ha, met als richtwaarde voor bosuitbreiding 335 ha.

Algemeen dient de horizontale en verticale structuur van de bossen verhoogd te worden: gelaagdheid en aandeel open plekken (ruigte, hooiland) en goed ontwikkelde interne en externe bosranden. Voor de valleibossen is gedeeltelijk herstel van de natuurlijke waterhuishouding nodig. De herinrichting van de Demervallei tussen Diest en Werchter betreft een grootscheeps investeringsproject, waarvoor ook nog andere voorbereidende studies dienen opgemaakt te worden, zodat de fysische en praktische haalbaarheid van ecologisch herstel kan bekeken worden.

Habitats - Boslandschap			
Habitat		Oppervlakte doelstelling	Kwaliteit doelstelling
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones, subtype vochtige boszomen	Doel	=	+
	Omschrijving	Per bosgebied minstens 1/4 van de potentieel geschikte interne en externe bosranden als boszoom beheren.	Verbetering van de kwaliteit van de bestaande vochtige boszomen, best in het kader van mantel-zoom vegetaties en door het instellen van aangepast mantel-zoombeheer (periodiek maaien/kappen) ter hoogte van de overgangen tussen hooiland en bos; extra aandacht hiervoor op de randen van (vaak uit populierenbos herstellde) natte hooilanden via een gericht beheer (het tegengaan van verruiging, ruderalisering en boomopslag door periodiek maaien).
9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)	Doel	+	+
	Omschrijving	Toename huidig aandeel zuurminnende beukenbossen en eikenberkenbossen van ca. 225 ha (actueel) naar 504 ha, met als richtwaarde voor bosuitbreiding 48 ha (95 ha voor 9120 en 9190 samen). Hiervan wordt minimaal 490 ha tot doel gesteld binnen de deelgebieden 10, 12 (St. Jansberg), 15 (Groot Asdonk), 16 (Konijnenberg), 19 (Voortberg), 22 (Molenberg en Hooilandse berg) en 1 (Eikelberg, ’s Hertogenheide, Kloesebos, Vorsdonkbos).	Verbetering kwaliteit via exotenbestrijding, via ter plekke laten van dood hout, via het vermijden van inspoeling van pesticiden en meststoffen en sediment (ter hoogte van de erosiegevoelige hellingsbossen), via open plekken. Overgangs- en gradiëntsituaties (tussen droog-nat, open-gesloten ...) zijn waardevol en moeten zeker behouden blijven. Dik (dood) hout, open plekken tot 2 ha met heidevegetaties en thermofiele boszomen zijn nodig, niet alleen voor de sleutelsoorten van dit habitatype maar ook allerlei habitattypische faunasoorten van het heide- en boslandschap.
9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli	Doel	+	+
	Omschrijving	Toename van de huidige oppervlakte van ca. 15 ha naar 63 ha, met als richtwaarde voor bosuitbreiding 14 ha. Realisatie van de doelstellingen van het Ontwikkelingsplan Demer (Bekkenbeheerplan 2009) gebeurt in de Demercoupures (deelgebieden 3-8) en op de oeverwal ter hoogte van Doodbroek-Kloosterbeemden (deelgebied 19). Verder ook in deelgebieden 10 (Averbode en omgeving), 2 (Wijgmaalbroek, Gevel) en 22 (Vallei van de drie beken). Behoud van dit bostype op de gradiënten nat-droog, waar het als overgang optreedt tussen 91E0_veb en hoger gelegen 9120/9190 (deelgebieden 12, 13, 15, 16)	Zie kwaliteitsdoel 9120.
9190 - Oude zuurminnende eikenbossen met Quercus robur op zandvlakten	Doel	+	+
	Omschrijving	Toename van het huidig aandeel eikenberkenbossen van ca. 200 ha (actueel) tot 466 ha, met als richtwaarde voor bosuitbreiding 47 ha (95 ha voor 9120 en 9190 samen). Dit is mogelijk in onder meer volgende deelgebieden : Deelgebied 10 (natuurinrichting Averbode Bos & Heide alleen al voorziet zo’n 240 ha 9190 op middellange termijn), deelgebied 11 (Molenheide), deelgebied 15 (Prinsenvos), deelgebied 21 (Rosse beemden). Deelgebied 22 (Vallei van de drie beken). Minstens behoud in de overige deelgebieden (o.a. deelgebied 9: Zallaken).	Zie kwaliteitsdoel 9120. Bossen in de SBZ-V (bv. De Hees en omgeving ten zuidoosten van Diest) krijgen een beheer gericht op de verbetering als leefgebied voor Nachtzwaluw en Boomleeuwerik met open plekken en bosranden.
91E0 - Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	Doel	+	+
	Omschrijving	Toename van de actuele ± 160 ha naar 591 ha, met als richtwaarde voor bosuitbreiding 226 ha.Dit is mogelijk in volgende deelgebieden : deelgebied 2 (Wijgmaalbroek-Gevel); 16 (Achter Schoonhoven); 17 (Messelbroek); deelgebied 19 (o.a. Doodbroek); deelgebied 1 (Vorsdonkbos-Turfputten); deelgebied 11 (Kalstersbos - Diepven): ; deelgebied 12 (Rotbroek); deelgebied 22 (oostelijk deel vallei van de Drie Beken); deelgebied 15 (Westelijk deel Vallei van de drie beken); deelgebied 10 (Averbode Bos & Heide); deelgebied 20 (Gorenbeekvallei); deelgebied 21 (Rosse Beemden); deelgebieden 4-8 (Demercoupures). Bosuitbreiding mag echter niet ten koste gaan van regionaal belangrijke biotopen (rbb) zoals bv. rietland in de Gevel (deelgebied 2). Plaatselijk zijn kleine omzettingen ten voordele van habitatypes 4010, 6410 en 6230 wel mogelijk.	Verbetering kwaliteit via herstel van de hydrologie (oa. conform de doelstellingen van Ontwikkelingsplan Demer (Bekkenbeheerplan 2009);), via het vermijden van overstroming met vuil oppervlaktewater, via het ter plekke laten van dood hout. Overgangs- en gradiëntsituaties (tussen droog-nat, open-gesloten ...) zijn waardevol en moeten zeker behouden blijven. Dik (dood) hout, open plekken en geleidelijke boszomen komen niet alleen de sleutelsoorten van dit habitatype ten goede maar ook allerlei habitattypische soorten als wespendif, zwarte & middelste bonte specht, hazelmuis, kleine ijsvogelvinder, keizersmantel,

Soorten - Boslandschap			
Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitsdoelstelling
<i>Gewone/Grijze grootoorvleermuis, Franjestaart, Brandts vleermuis/Gewone baardvleermuis</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Het voordragen van populatiedoelen voor deze soorten is onmogelijk, aangezien voor alle soorten te weinig gekend is van de populaties binnen de SBZ's. Vanuit het voorzorgsprincipe wordt nagegaan op welke vlakken de leefgebieden voor de vleermuissoorten in het SBZ kunnen verbeterd worden. Aangenomen wordt dat indien de leefgebieden maximaal verbeterd worden, de vleermuissoorten die daarbij gebaat zijn eveneens in een goede staat van instandhouding zullen of kunnen verkeren. Iedere soort heeft haar eigen ecologische niche en dus haar eigen vereisten inzake zomerverblijfplaatsen, foerageergebieden, winterverblijfplaatsen en connectiviteit. Toch is er een aantal algemene kwaliteitseisen te identificeren en kunnen op basis van de foerageerbiotopen aanvullende kwaliteitseisen geïdentificeerd worden. Met die kennis kunnen verbeteropgaven voor de leefgebieden in het SBZ-H geformuleerd worden. De herinrichting van de Demervallei tussen Diest en Werchter betreft een grootscheeps investeringsproject, waarvoor ook nog andere voorbereidende studies dienen opgemaakt te worden, zodat de fysische en praktische haalbaarheid van ecologisch herstel kan bekeken worden.	• Verblijfplaatsen in bomen: Uit de beoordeling van de habitats in de bossfeer bleek dat de groeiklasse 7 of zeer dik hout (met diameter op borsthoogte vanaf 80 cm of omtrek vanaf 250 cm) bijna nergens voorkomt. Met oog op de het verhogen van het aanbod aan verblijfplaatsen voor vleermuizen in bomen moet een toename van het aantal bomen met holten (naar boven uitgerotte spechtenholten, andere rottingsholten en losse schors) worden nagestreefd, met een goede spreiding ervan over het gehele boscomplex. Richtwaarde uit de literatuur: 7 à 10 bomen met holten/ha (Meschede & Heller, 2000). De kans op holteontwikkeling neemt immers toe met de diameter van de bomen. Uit een studie van Dufour (2003) blijkt dat de kans op holten sterk toeneemt vanaf 250 cm omtrek (= 5 % kans op holten). 1 op 3 bomen met een omtrek van 300 cm bleek holten te bevatten. Bijgevolg dient een toename van het aandeel dikke bomen (groeiklasse 7, diameter ≥80 cm) te worden beoogd op niveau van het hele habitatrichtlijngebied. • Verblijfplaatsen op kerkzolders, in ijskelders, bunkers en andere objecten: De gekende verblijfplaatsen in het habitatrichtlijngebied en omgeving (kerkzolder Zelem, Lummen, Zelk, Donk, Fort Leopold en citadel van Diest, ijskelder van het kasteel Ten Hamel), inclusief de objecten waarvan enkel historische waarnemingen bekend zijn, moeten allemaal beschermd worden en in goede staat gehouden zodat ze geschikt zijn en blijven als verblijfplaats voor verschillende vleermuissoorten. Desgevallend kan dit betekenen dat voorafgaandelijk restauratie van het object nodig is. Restauraties dienen steeds oordeelkundig te gebeuren in samenspraak met experts (o.a. tijdstip werkzaamheden is een belangrijke factor). Daarnaast is het verzekeren van rust in de nabije omgeving van de objecten ook een belangrijk aandachtspunt. Wanneer, bijvoorbeeld tijdens werkzaamheden, per toeval een nieuwe vleermuisverblijfplaats wordt ontdekt, dienen de nodige inspanningen te worden gedaan om de verblijfplaats op dezelfde plaats te behouden. Indien dit onmogelijk blijkt te zijn, moet in de onmiddellijke omgeving een goed alternatief worden voorzien. Gezien het feit dat vleermuizen slechts zeer langzaam nieuwe verblijfplaatsen in gebruik nemen, verdient de eerste optie de voorkeur. • Insectenrijkdom: Maatregelen die de insectenrijkdom verhogen, komen alle vleermuissoorten ten goede. Hieronder valt het nastreven van: (1) goed ontwikkelde, golvende bosranden als geleidelijke overgang van het bos naar het open landschap; (2) goed ontwikkelde kruid- en struiklaag in de bossen; (3) waterlichamen met een goede waterkwaliteit en met natuurlijke oevers met oevervegetatie; (4) soortenrijke graslanden en ruigtes (habitattype 6430). • Connectiviteit en landschappelijke diversiteit: Behoud en versterken van de connectiviteit tussen de (deel)leefgebieden en nastreven van landschappelijke diversiteit. Dit omvat het creëren van open ruimte binnen de grote bosgehelen (netwerk van open plekken en boswegen met mantel- en zoomvegetaties) en de uitbouw van een netwerk van kleine landschapselementen in de open gebieden waar de creatie van grote, ononderbroken hooi-/rietlandcomplexen niet voorop staat. • Verbeteren horizontale en verticale structuur van de bossen: verhogen gelaagdheid en aandeel open plekken (ruigte, hooiland) en goed ontwikkelde interne en externe bosranden. Deze doelstelling kwam ook reeds aan bod bij de doelstellingen voor de habitattypes 9120-9190, 9160 en 91E0.
<i>Wespendief</i>	<i>Doel</i>	=/+	=/+
	<i>Omschrijving</i>	Minstens behoud populatiegrootte (1-6 bp).	Verdere omvorming van naald- naar loofhout en zorgen voor voldoende rust in broedgebied.
<i>Zwarte specht</i>	<i>Doel</i>	=/+	=/+
	<i>Omschrijving</i>	Minstens behoud van de actuele populatie (31-55 territoria).	Spontane evolutie naar oud bos verder stimuleren (ook bij privé-boseigenaars). Behoud dreven met oude inheemse loofbomen (ook in privé domeinen en kasteelparken).

Landschap: Heidelandschap

Het heidelandschap is in het gebied aanwezig op de hoger gelegen zones als Diestiaanheuveld en landduinen. Het omvat een hele reeks Europese habitattypes gaande van oligotrofe wateren over natte heide en heischraal grasland tot echte droge heide en pioniersvegetatie op stuifduin waarvoor deze SBZ zeer belangrijk is volgens de G-IHD. Voor heischraal grasland is deze SBZ zelfs essentieel. Het heidelandschap is belangrijk voor de Vogelrichtlijnsoorten Nachtzwaluw en Boomleeuwerik. De soort Drijvende waterweegbree, die het habitatype oligo- tot mesotrofe wateren 3130 begeleidt, wordt besproken bij het valleilandschap (waterlopen).

De voornaamste werkpunten voor het heidelandschap zijn gericht beheer om verbossing en vergrassing te voorkomen, en herstel van de hydrologie. De herinrichting van de Demervallei tussen Diest en Werchter betreft een grootscheeps investeringsproject, waarvoor ook nog andere voorbereidende studies dienen opgemaakt te worden, zodat de fysische en praktische haalbaarheid van ecologisch herstel kan bekeken worden.

In totaal is er binnen de speciale beschermingszones een kwalitatief netwerk tot doel gesteld met oppervlaktetoe name van habitats in de heidesfeer van 308 ha. Dit gebeurt hoofdzakelijk door omvorming. Het natuurinrichtingsproject Averbode Bos & Heide alleen al voorziet in ca. 200 ha op middellange termijn (na beheer van 27 jaar). De Vallei van de Drie Beken vormt eveneens een ecologisch waardevol heidegebied en fungeert als een belangrijke schakel tussen de Limburgse heidegebieden en Averbode. De heidehabitats op de Diestiaanheuveld zijn typisch voor de meer mineralenrijke bodem met veel gradiënten en dienen daarom zeker behouden en versterkt te worden tot een netwerk voor habitattypische heidefauna. Hier en daar liggen in de vallei kleine potenties voor heidehabitats op zandige donken.

Habitats - Heidelandschap			
Habitat		Oppervlaktedoelstelling	Kwaliteitsdoelstelling
2310_2330 - Psammofiele heide met Calluna- en Genistasoorten en Open grasland met Corynephorus- en Agrostisoorten op landduinen	Doel	+	+
	Omschrijving	Een toename van de actuele oppervlakte van ca. 80 ha naar 200 ha. Kerngebied voor toename van het buntgrastype 2330 en psammofiele heide 2310 [*] zijn deelgebieden 10 en 15 . De huidige relictten in het Prinsenbos (ook deelgebied 15), de Molenheide (deelgebied 11) en ’s Hertogenheide (deelgebied 1)-Zallaken (deelgebied 9) dienen versterkt te worden tot een kwalitatief netwerk door oppervlaktetoe name en kwalitatieve verbetering. Op de Diestiaanheuveld dient plaatselijk het dwerghaverttype hersteld te worden. [*] Doelen voor deze habitattypes zijn onlosmakelijk verbonden vermits habitatype 2310 het natuurlijke successiestadium is van habitatype 2330. Onder invloed van dynamiek kan echter opnieuw de pionierssituatie 2330 ontstaan. Daarom wordt een gezamenlijk doel gesteld voor deze habitattypes.	Verbetering kwaliteit : vrijgestelde (stuif)zandbodems, geen verbossing, voldoende dynamiek (bv. begrazing). [Doelen voor deze habitattypes zijn onlosmakelijk verbonden vermits habitatype 2310 het natuurlijke successiestadium is van habitatype 2330. Onder invloed van dynamiek kan echter opnieuw de pionierssituatie 2330 ontstaan. Daarom wordt een gezamenlijk doel gesteld voor deze habitattypes.]
3130 - Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Littorelletalia uniflora en/of de Isoëtes-Nanojunctea	Doel	+	+
	Omschrijving	Oppervlaktetoe name van 12 ha naar minstens 30 ha. Dit zal grotendeels gerealiseerd worden in Averbode Bos & Heide (deelgebied 10) waar natuurinrichting de creatie van dit habitatype op middellange termijn voorziet. In deelgebied 20 (o.a. vijver Grote dorst). Daarnaast dienen de huidige relictten van dit habitatype (oa. deelgebied 1 – Vorsdonkbos; deelgebied 10 – De Vijvers (zie bij dg 10), deelgebied 19- Vierkensbroek; en deelgebied 22-Vallei van de Drie beken) bewaard en versterkt te worden.	Verbetering kwaliteit : natuurlijke hydrologie (voor gebieden langsheen de Demer conform de doelstellingen van Ontwikkelingsplan Demer (Bekkenbeheerplan 2009)), niet-beboste oevers, beperkte slibaccumulatie en voldoende dynamiek (windwerking, periodiek droogzetten, ...).
3160 - Dystrofe natuurlijke poelen en meren	Doel	=	=
	Omschrijving	Behoud van de actuele oppervlakte van ca. 1 ha en een stijging tot 3 ha. Kerngebied hiervoor is deelgebied 10.	Behoud van de actuele goede staat van instandhouding : beperkte verlanding en verbossing door aangepast beheer.
4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix	Doel	+	+
	Omschrijving	Toename van de huidige 6,5 ha tot 31 ha. Kerngebied hiervoor is deelgebied 10 waar het natuurinrichtingsproject Averbode Bos & Heide alleen al op middellange termijn ca. 20 ha toename beoogt. Minstens behoud en waar mogelijk versterking van de bestaande relictten, in het bijzonder in deelgebieden 10 (Pinnekenswijer-Houterenberg), 15 (Prinsenbos) en 22 (Schutshagen).	Het bereiken van een goede staat van instandhouding door het toepassen van een gericht beheer dat verbossing en vergrassing vermijdt. Natuurlijke lokale hydrologie.

Habitat		Oppervlakte doelstelling	Kwaliteits doelstelling
4030 - Droge Europese heide	Doel	+	+
	Omschrijving	Toename van de bestaande 50 ha naar minstens 112 ha. Een groot deel hiervan zal gerealiseerd worden in deelgebied 10 (Averbode), 15 en 22 (Vallei van de drie beken). Behoud en een lichte versterking van huidige relict en in de andere deelgebieden (oa. deelgebied 1: Eikelberg-’s Hertogenheide-Kloesebos; deelgebied 9 : Zallaken (behoud)) is minstens even belangrijk alsook herstel op andere Diestiaanheuvels (deelgebied 16: Konijnenberg, deelgebied 19: Voortberg, deelgebied 12: St. Jansberg-herstel relict en als open plekken).	Kwaliteitsverbetering met aandacht voor de gewenste structuur en vegetatie, en het voorkomen van verbossing. Behoud en ontwikkeling van geschikt leefgebied voor een kernpopulatie Nachtzwaluw.
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)	Doel	+	+
	Omschrijving	Oppervlakte-toename van de huidige 8 ha tot 90 ha. Kerngebied voor oppervlaktetoename is deelgebied 10 waar natuurinrichting een oppervlakte van 45 ha voorop stelde. Ook in deelgebied 22 wordt op de Hooilandse berg en de Molenberg droog heischraal grasland en in de vallei vochtig heischraal grasland tot doel gesteld. In Klein Asdonk en het westelijk deel van de vallei van de Drie Beken (deelgebied 15) wordt (grotendeels) vochtig heischraal grasland tot doel gesteld. Herstel van het habitat in ’s Hertogenheide (deelgebied 1) en in Kalsterbos en Meren (deelgebied 11). Versterking van huidige relict en in de andere deelgebieden met enkele aren is echter minstens even belangrijk (deelgebied 1: Vorsdonkbos-Turfputten, Eikelberg; 9: Zallaken, 12: Leunen-Lobos , 16: Achter Schoonhoven en Rommelaar. Deze types heischrale graslanden komen niet altijd zuiver voor, maar in gradiënten naar andere types (4010, 4030, 6410, 6510, rbbhc, 9120); deze overgangen zijn zeer divers/waardevol en zeker te behouden.	Kwaliteitsverbetering door gericht beheer: Onbemest, niet verlost, vrij van herbicidengebruik.
7150 - Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het Rhynchosporion	Doel	=/+	+
	Omschrijving	Wegens het pionierskarakter van dit habitatype en de successie naar vochtige heide, wordt tot doel gesteld dat altijd een oppervlakte van 0,5-1 ha aanwezig zou zijn in deze SBZ-H, meer bepaald in deelgebied 10 (Averbode, Pinnekenswijer-Houterenberg).	Realiseren van een goede kwaliteit van dit habitatype door het vermijden van verdroging en spontane successie (d.m.v. bv. plaggen).

Soorten - Heidelandschap

Soort		Populatie doelstelling	Kwaliteits doelstelling
Boomleeuwerik	Doel	+	+
	Omschrijving	Toename leefgebied naar een netwerk van 312 ha, hetgeen meelift op de doelen voor droge heide 2310, 2330 en 4030. Herstel van geschikte leefgebieden op de Diestiaanheuvels en in de Merodebossen.	Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied en herstel van het leefgebied door: - het vrijstellen van verboste heide; - herstel van heide door het omvormen van naalddhoutaanplanten; voldoende plekken open zand; - vermijden of beperking van verstoring door geleiding van de recreanten gedurende het broedseizoen. Bossen in de SBZ-V (bv. De Hees en omgeving ten zuidoosten van Diest) krijgen een beheer gericht op de verbetering als leefgebied met open plekken en bosranden.
Nachtzwaluw	Doel	+	+
	Omschrijving	Toename leefgebied naar een netwerk van 312 ha, hetgeen meelift op de doelen voor droge heide 2310, 2330 en 4030. Herstel van geschikte leefgebieden op de Diestiaanheuvels en in de Merodebossen.	Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied en herstel van het leefgebied door: - het vrijstellen van verboste heide; - herstel van heide door het omvormen van naalddhoutaanplanten; - voldoende plekken open zand; vermijden of beperking van verstoring door; - geleiding van de recreanten gedurende het broedseizoen. Bossen in de SBZ-V (bv. De Hees en omgeving ten zuidoosten van Diest) krijgen een beheer gericht op de verbetering als leefgebied met open plekken en bosranden.

Landschap: KLE-rijk landschap

Het “KLE-rijk landschap” is rijk aan Kleine Landschapselementen als hagen, houtkanten, knotwilgen, ... In het bijzonder Grauwe klauwier is gebonden aan grote aaneengesloten oppervlakten met bloemrijke hooilanden en doornstruweel. De uitbouw van een netwerk van kleine landschapsElementen in de open gebieden is ook essentieel voor vleermuizen (zie Kleine dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Watervleermuis, Meervleermuis) en Kamsalamander.

Habitats - KLE-rijk landschap

Geen habitats

Soorten - KLE-rijk landschap

Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitdoelstelling
Grauwe klauwier	Doel	=/+	=/+
	Omschrijving	Minstens behoud van de huidige populatie (0-1 bp)	Minstens behoud en verbetering kwaliteit leefgebied met bloemrijke hooilanden en doornstruweel, abundantie van grote insecten.

Landschap: Vallei - vijver- en moeraslandschap

Het vijver- en moeraslandschap in dit gebied is volgens de G-IHD essentieel, zeer belangrijk en belangrijk voor een lange reeks van Europees te beschermen soorten en habitattypes waaronder

- de broedvogels Roerdomp, Porseleinhoen (zeer belangrijk), Bruine kiekendief, Kleine zilverreiger (essentieel), Blauwborst (zeer belangrijk), IJsvogel (zie Landschap Vallei - waterlopen)
- doortrekkers/overwinteraars zoals Grote zilverreiger (zeer belangrijk) en Krakeend (zeer belangrijk)
- amfibieën als Kamsalamander en Poelkikker;
- waterhabitats in de van nature voedselrijkere sfeer (3150) en overgangs- en trilveen (7140) (essentieel) en kalkhoudende galigaanmoerassen (7210).

Ook een aantal vleermuissoorten is aan dit landschap gebonden (bv. Rosse vleermuis en Ruige dwergvleermuis). Deze stellen een aantal eisen aan het leefgebied zoals handhaving of herstel van ecologisch waardevolle vijvers en plassen met een goede waterkwaliteit, natuurlijk visbestand in evenwicht met de draagkracht van het systeem en natuurlijke oevers met oeverbegroeiing (zie Kleine dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Watervleermuis, Meervleermuis). De belangrijkste vogels gebonden aan dit landschap vereisen volgende leefgebieden die niet specifiek als Europees habitatype zijn opgenomen

- grote open moerasgebieden van 140-200 ha met waterriet en kwaliteitsvol open water
- grote zeggenvegetaties, dottergraslanden en zeer natte kortblijvende graslanden of grazige vegetaties (105 - 150 ha) gebed in een groter geheel van moerasvegetaties. Kwaliteitsvolle open moerasgebieden en natte graslanden- zeggencomplexen kunnen alleen maar bereikt worden door een herstel van de natuurlijke waterhuishouding. De doelstellingen voor Roerdomp vereisen een oppervlakte waterriet van in totaal minstens 70-100 ha en dit in combinatie met voldoende (50 – 75 ha) geschikt open water. Dit impliceert vernatting in de Demerbroeken en Molenstedenbroek, en natuurlijke inrichting in het Schulensbroek. Dit moeraslandschap komt ook soorten als Blauwborst, Grote zilverreiger en Waterrietzanger ten goede.

De herinrichting van de Demervallei tussen Diest en Werchter betreft een grootscheeps investeringsproject, waarvoor ook nog andere voorbereidende studies dienen opgemaakt te worden, zodat de fysische en praktische haalbaarheid van ecologisch herstel kan bekeken worden. Belangrijk is om aan te geven dat het principe van zuinig ruimtegebruik en optimale ruimtelijk allocatie ertoe geleid heeft om in dit gebied te kiezen voor de realisatie van leefgebieden voor Roerdomp omdat dit weinig extra ruimtebeslag inhoudt. De randvoorwaarde is echter voldoende vernatting. Voldoende rust tijdens de broedperiode is essentieel. Deze doelstellingen zijn des te belangrijker in het licht van de relatieve nabijheid van belangrijke vijver- & moeraslandschappen als het Vinne (SBZ-H Bossen en kalkgraslanden van Haspengouw) en het vijvercomplex Midden-Limburg (SBZ-V).

Habitats - Vallei - vijver- en moeraslandschap			
Habitat		Oppervlakte	doelstelling
3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition	Doel	+	+
	Omschrijving	Toename van 8 ha naar minstens 30 ha - voornamelijk in deelgebied 19 (Demerbroeken), deelgebied 22 (oostelijk deel van de Vallei van de Drie Beken), deelgebied 12 (Rotbroek), deelgebied 15 (westelijk deel van de Vallei van de Drie Beken), deelgebied 21 (Rosse Beemden) - door herstel van reeds bestaande poelen of vijvers. Herstel van het habitat in bestaande leibeken en sloten en creatie van nieuwe poelen op kansrijke plaatsen. Minstens behoud van het habitat in de overige deelgebieden.	De vijvers dienen tijdens het vegetatie seizoen permanent water te bevatten. Helder, matig nutriëntrijk (niet hypertroof) water met een matige stikstof- en fosforconcentratie en een min of meer neutrale tot matig alkalische pH. Er dient minstens één sleutelsoort abundant aanwezig te zijn.
7140 - Overgangs- en trilveen	Doel	+	+
	Omschrijving	Toename van de huidige 6 ha tot 20 ha op plaatsen die aansluiten bij de bestaande relictten (deelgebied 1: Turfputten, deelgebied 11: Diepven, deelgebied 12: De Leunen-Lobos, Rotbroek en Gorenbroek, deelgebied 15: westelijk deel vallei van de Drie Beken, deelgebied 18: Zavelbeemden, deelgebied 19: Vierkensbroek). Dit kan o.a. door het weer open maken van verboste biotopen.	Kwaliteitsvereisten zijn o.m.: beperkte aanwezigheid boomopslag in de habitat; een natuurlijke hydrologie; voldoende voedselarme waterlichamen; afwezigheid van karperachtigen.
7210 - Kalkhoudende moerassen met Cladium mariscus en soorten van het Caricion davallianae	Doel	=/+	+
	Omschrijving	Toename huidige oppervlakte (ca. 0,75 ha) Galigaanmoeras in de Rosse Beemden (deelgebied 21) naar 1 ha.	Behoud van de bijzondere hydrologie. Kwaliteitsvereisten zijn o.m.: beperkte aanwezigheid boomopslag in de habitat; een natuurlijke hydrologie; voldoende voedselarme waterlichamen; afwezigheid van karperachtigen.

Soorten - Vallei - vijver- en moeraslandschap

Soort		Populatie	doelstelling
Blauwborst	Doel	=	=
	Omschrijving	Behoud huidige populatiegrootte (146-170 broedparen).	Minstens behoud van huidige kwaliteit leefgebied met specifiek beheer voor behoud en verbetering moeras- en rietvegetaties.

Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitsdoelstelling
Bruine kiekendief	Doel	+	+
	Omschrijving	Duurzame vestiging van Bruine kiekendief als vaste broedvogel met 3 broedparen: in 3 deelgebieden (Demerbroeken, Webbekomsbroek en Schulensbroek), met telkens 1 broedpaar. Bruine kiekendief vereist ca. 100-200 ha geschikt leefgebied. Er is geen extra oppervlakte leefgebied voor deze soort nodig. De kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen inzake het leefgebied worden volledig gedekt door de doelen voor Roerdomp, Porseleinhoen en Kwartelkoning.	Het komt er op neer de kwaliteit van het leefgebied te versterken: - meer openheid in Demerbroeken door verwijderen van aanplanten; - minder verstoring door o.a. beperking recreatie (Demerbroeken en Schulensbroek) / actieve nestbescherming.
Grote zilverreiger	Doel	=	=/+
	Omschrijving	Minstens behoud van de soort als pleisteraar en overwinteraar. Aangezien er geen sprake is van een lokale populatie worden geen populatiedoelstellingen geformuleerd. De in de SBZ aanwezige aantallen zijn naast de habitatkwaliteit ook afhankelijk van het broedsucces in de kern-broedgebieden van de soort (o.a. Nederland). Er wordt geen extra oppervlakte leefgebied voor deze soort voorzien	Maximaal behoud en toename van de oppervlakte geschikte foerageergebieden: natte graslanden en ondiepe vijvers met goede waterkwaliteit.
Kamsalamander	Doel	+	+
	Omschrijving	We streven naar populaties in 5 deelgebieden (deelgebied 1: op 2 locaties nl. in de Vallei van de Grote Laak (aansluitend bij de huidige vindplaats waar nog voortplanting plaatsvindt) en aan de rand van Vorsdonkbos; deelgebied 2: Wijkmaalbroek; deelgebied 9: Zallaken; deelgebied 11: omgeving Molenheide: op ca. 2 km van gekende locatie en deelgebied 19: Demerbroeken) door verbetering van de kwaliteit van het actueel of potentieel leefgebied. De kwaliteitsdoelen staan in de rechterkolom beschreven. Uitbreiding van het huidig aantal populaties, kaderend in een soortenbeschermingsplan, door aanleg/herstel geschikte leefgebieden (zie kwaliteitsdoelstelling).	1. Voldoende waterhabitats: telkens een cluster van minstens 3 geschikte poelen van verschillende diepte. Dit gebeurt door behoud van de bestaande geschikte poelen en waar nodig aanpassing van bestaande poelen en/of aanleg van extra poelen. Indien het in een bepaald deelgebied onmogelijk blijkt om poelen in te richten die zonder mechanische tussenkomst nagenoeg jaarrond water bevatten, vervalt de doelstelling voor dat deelgebied. 2. Kwaliteit van het waterhabitat: voor de soort geschikte abiotische en biotische omstandigheden : visvrije poelen zonder inspoeling van nutriënten. De poelen hebben voldoende diepe zones, opdat ze niet droogvallen voor augustus, en zijn bereikbaar voor bestaande populaties. 3. Kwaliteit van het landhabitat : Kleinschalig landschap met opgaande vegetatie in nabijheid van waterhabitat.

Soort		Populatie doelstelling	Kwaliteit doelstelling
<i>Kleine dwergvleermuis,</i> <i>Ruige dwergvleermuis,</i> <i>Rosse vleermuis,</i> <i>Watervleermuis,</i> <i>Meervleermuis</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Het voordragen van populatiedoelen voor deze soorten is onmogelijk, aangezien voor alle soorten te weinig gekend is van de populaties binnen de SBZ's. Vanuit het voorzorgsprincipe wordt nagegaan op welke vlakken de leefgebieden voor de vleermuissoorten in het SBZ kunnen verbeterd worden. Aangenomen wordt dat indien de leefgebieden maximaal verbeterd worden, de vleermuissoorten die daarbij gebaat zijn eveneens in een goede staat van instandhouding zullen of kunnen verkeren. Iedere soort heeft haar eigen ecologische niche en dus haar eigen vereisten inzake zomerverblijfplaatsen, foerageergebieden, winterverblijfplaatsen en connectiviteit. Toch is er een aantal algemene kwaliteitseisen te identificeren en kunnen op basis van de foerageerbiotopen aanvullende kwaliteitseisen geïdentificeerd worden. Met die kennis kunnen verbeteropgaven voor de leefgebieden in het SBZ-H geformuleerd worden. De herinrichting van de Demervallei tussen Diest en Werchter betreft een grootscheeps investeringsproject, waarvoor ook nog andere voorbereidende studies dienen opgemaakt te worden, zodat de fysische en praktische haalbaarheid van ecologisch herstel kan bekeken worden.	Verblijfplaatsen in bomen Uit de beoordeling van de habitats in de bossfeer bleek dat de groeiklasse 7 of zeer dik hout (met diameter op borsthoogte vanaf 80 cm of omtrek vanaf 250 cm) bijna nergens voorkomt. Met oog op de het verhogen van het aanbod aan verblijfplaatsen voor vleermuizen in bomen moet een toename van het aantal bomen met holten (naar boven uitgerotte spechtenholten, andere rotingsholten en losse schors) worden nagestreefd, met een goede spreiding ervan over het gehele boscomplex. Richtwaarde uit de literatuur: 7 à 10 bomen met holten/ha (Meschede & Heller, 2000). De kans op holteontwikkeling neemt immers toe met de diameter van de bomen. Uit een studie van Dufour (2003) blijkt dat de kans op holten sterk toeneemt vanaf 250 cm omtrek (= 5 % kans op holten). 1 op 3 bomen met een omtrek van 300 cm bleek holten te bevatten. Bijgevolg dient een toename van het aandeel dikke bomen (groeiklasse 7, diameter ≥80 cm) te worden beoogd op niveau van het hele habitatrichtlijngebied. Verblijfplaatsen op kerkzolders, in ijskelders, bunkers en andere objecten De gekende verblijfplaatsen in het habitatrichtlijngebied en omgeving (kerkzolder Zelem, Lummen, Zelk, Donk, Fort Leopold en citadel van Diest, ijskelder van het kasteel Ten Hamel), inclusief de objecten waarvan enkel historische waarnemingen bekend zijn, moeten allemaal beschermd worden en in goede staat gehouden zodat ze geschikt zijn en blijven als verblijfplaats voor verschillende vleermuissoorten. Desgevallend kan dit betekenen dat voorafgaandelijk restauratie van het object nodig is. Restauraties dienen steeds oordeelkundig te gebeuren in samenspraak met experts (o.a. tijdstip werkzaamheden is een belangrijke factor). Daarnaast is het verzekeren van rust in de nabije omgeving van de objecten ook een belangrijk aandachtspunt. Wanneer, bijvoorbeeld tijdens werkzaamheden, per toeval een nieuwe vleermuisverblijfplaats wordt ontdekt, dienen de nodige inspanningen te worden gedaan om de verblijfplaats op dezelfde plaats te behouden. Indien dit onmogelijk blijkt te zijn, moet in de onmiddellijke omgeving een goed alternatief worden voorzien. Gezien het feit dat vleermuizen slechts zeer langzaam nieuwe verblijfplaatsen in gebruik nemen, verdient de eerste optie de voorkeur. Insectenrijkdom Maatregelen die de insectenrijkdom verhogen, komen alle vleermuissoorten ten goede. Hieronder valt het nastreven van: (1) goed ontwikkelde, golvende bosranden als geleidelijke overgang van het bos naar het open landschap; (2) goed ontwikkelde kruid- en struiklaag in de bossen; (3) waterlichamen met een goede waterkwaliteit en met natuurlijke oevers met oevervegetatie; (4) soortenrijke graslanden en ruigtes (habitattype 6430). Connectiviteit en landschappelijke diversiteit Behoud en versterken van de connectiviteit tussen de (deel)leefgebieden en nastreven van landschappelijke diversiteit. Dit omvat het creëren van open ruimte binnen de grote bosgehelen (netwerk van open plekken en boswegen met mantel- en zoomvegetaties) en de uitbouw van een netwerk van kleine landschapselementen in de open gebieden waar de creatie van grote, ononderbroken hooi-/rietlandcomplexen niet voorop staat. Handhaving of herstel van ecologisch waardevolle vijvers, plassen en waterlopen met een goede waterkwaliteit (zie ook doelen vijver- en moeraslandschap; rivier; conform de doelstellingen van Ontwikkelingsplan Demer (Bekkenbeheerplan 2009) voor wat betreft de Demer). Binnen deze groep bevinden zich soorten die bijzonder lichtschuw zijn (Meervleermuis en Watervleermuis) en het beperken van verlichting ter hoogte van de foerageergebieden en op de vliegroutes zal dan ook een belangrijk aandachtspunt zijn. Waar mogelijk moet verlichting worden verminderd of uitgeschakeld. Nieuwe verlichting of verhoogde blootstelling aan verlichting (bijvoorbeeld door verwijderen van vegetatiescherm) moet worden vermeden.
<i>Kleine zilverreiger</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Streven naar vestiging Kleine zilverreiger als vaste broedvogel in de SBZ-V. Streven naar een broedkolonie van minstens 2 broedparen. Er is geen extra oppervlakte leefgebied voor deze soort nodig. De kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen inzake het leefgebied worden volledig gedekt door de doelen voor Roerdomp, Porseleinhoen en Kwartelkoning.	Zie doelen voor Porseleinhoen en Roerdomp (Landschap: Vallei - vijver- en moeraslandschap) en Kwartelkoning (Landschap: Vallei - natte graslanden en ruigten).
<i>Krakeend</i>	<i>Doel</i>	=	=
	<i>Omschrijving</i>	Behoud van de overwinterende en doortrekkende aantallen, Door realisatie van de doelstellingen van Ontwikkelingsplan Demer (Bekkenbeheerplan 2009); kunnen de aantallen nog verder toenemen.	Kwaliteitseisen zijn gedekt door de andere vogelsoorten vernoemd in het Landschap Vallei - vijver- en moeraslandschap en Kwartelkoning (Landschap: Vallei - natte graslanden en ruigten).

Soort		Populatie doelstelling	Kwaliteit doelstelling
Poelkikker	Doel	=/+	+
	Omschrijving	Minstens behoud van de actuele populatie met minimaal 200 roepende mannetjes per populatie, die zich in één grote of meerdere kleine, nabijgelegen waterpartijen voortplanten.	Verhogen van de kwaliteit van het leefgebied :goede waterkwaliteit, samenhang van de voortplantingsplaatsen , geen hybridisatie van poelkikker met meer- en bastaardkikker.
Porseleinhoen	Doel	+	+
	Omschrijving	Jaarlijkse broedvogel met minstens 7-8 broedparen: duurzame vestiging als succesvolle broedvogel in 3 gebieden. Er wordt een duurzame vestiging in de Demerbroeken beoogd door toename van het leefgebied met 50 ha, waarvan 25 ha door omvorming. In overige gebieden wordt ingeschat dat de soort tot broeden komt door de realisatie van de kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen inzake het leefgebied voor Roerdomp, en Kwartelkoning. Dit vereist in elk van deze gebieden voldoende grote, open, permanent natte moerasvegetaties (grote zeggenvegetaties, jonge gemaaide rietlanden en/of lage grazige vegetaties in permanent ondiep water) van min. 15 ha.	Toename van de oppervlakte geschikt leefgebied - zie ook doelen voor Roerdomp (Landschap: Vallei - vijver- en moeraslandschap) en Kwartelkoning (Landschap: Vallei - natte graslanden en ruigten) - door : - specifieke inrichting en beheer (Grote zeggenvegetaties, ondiepe oevervegetaties, jong rietland, dotterbloemgraslanden, pitrusvegetaties ...) met overgangszones naar natte graslanden ; - creëren van meer openheid; vooral in de Demerbroeken .
Roerdomp	Doel	+	+
	Omschrijving	Duurzame vestiging van Roerdomp als vaste broedvogel met 4-5 broedparen: duurzame vestiging als succesvolle broedvogel in 3 gebieden. Dit houdt een toename van de oppervlakte leefgebied in, vooral door omvorming (110-125 ha- grotendeels kwaliteitsverbetering bestaande natuur) en uitbreiding (10-20 ha): tot in totaal voor de hele SBZ-V 140-200 ha geschikt leefgebied waarvan minstens 70-100 ha waterriet in volgende deelgebieden : - Demerbroeken (Kloosterbeemden, Vierkensbroek): creatie van geschikt leefgebied van 60-100 ha, grotendeels door omvorming (35-45 ha) en uitbreiding (10-20 ha) aansluitend bij het bestaande open water en rietvegetaties - Schulensbroek, binnenbekken: via inrichting (omvorming) komen tot een oppervlakte van 46 ha rietland - Molenstedebroek: streven naar 30-50 ha leefgebied waarvan 15 ha open water, door omvorming - Rosse beemden, Schalbroekvijvers en Kleenmeulen : gedeeltelijk leefgebied als corridor naar vijvergebied Midden-Limburg.	Vijvers met waterriet en recreatie zodanig gestuurd dat waterrietzones maximale rust kennen. De kwaliteitseisen voor deze soort zijn ook sturend voor Woudaap en Blauwborst. Landschappelijk open waterrijke moerassen met de volgende kenmerken zijn nodig : - geschikt leefgebied, bestaande uit rietland, moerasvegetaties (>50%) en open water (> 30%); - voldoende geschikte randzones (waterriet/ondiep water/oeverplantenvegetaties; - helder water met goede waterkwaliteit en een hoog voedselaanbod (jonge vis, ongewervelden, amfibieën); - voldoende rust (vooral in Kloosterbeemden) en waar mogelijk het creëren van predatievrije broedgelegenheden tijdens broedperiode; - open vijverlandschap; - gevarieerde leeftijdsstructuur van de rietvegetaties: per broedkoppel is er nood aan minimaal 0,5 tot 2ha overjarig riet of lisdodde met een voldoende dikke kniklaag (opstapeling van oude stengels); - aanwezigheid verlandingsvegetaties (niet enkel riet/lisdodde, maar ook ondergedoken en drijvende watervegetaties); - hoog waterpeil in de leefgebieden tijdens het broedseizoen; - meanderende Demer in natuurlijke relatie met de komgronden als leef- en foerageergebied.

Landschap: Vallei - natte graslanden en ruigten

De instandhouding van natte graslanden en ruigten is in de Demervallei belangrijk voor de Europees te beschermen habitattypeshabitattypes van veldrusgrasland (6410), laaggelegen schraal hooiland (6510) en voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland (6430). Het gebied is volgens de G-IHD essentieel voor habitattypes 6410 en 6430, de aan natte graslanden gebonden Kwartelkoning en het aan zilverschoongrasland gebonden Kruipend moerasscherm. De combinatie van voedselrijke ruigten en hoger gelegen terreinen (Diestiaanheuveld) is het ideale leefgebied voor Spaanse vlag.

Naast een herstel van de natuurlijke waterhuishouding en de verbetering van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit, is er een toename nodig van geschikte, bloemrijke, vochtige tot natte graslanden onder extensief beheer van in totaal 370-450 ha (waaronder habitattype 6510, maar ook andere graslandtypes). Voor natte ruigtes wordt geen oppervlakte-toename voorzien, maar wel een grote kwaliteitsverbetering. Deze habitats zijn van belang als broedgebied voor Kwartelkoning en als foerageergebied voor Wespendif en Grote zilverreiger.

De herinrichting van de Demervallei tussen Diest en Werchter betreft een grootscheeps investeringsproject, waarvoor ook nog andere voorbereidende studies dienen opgemaakt te worden, zodat de fysische en praktische haalbaarheid van ecologisch herstel kan bekeken worden. Deze graslandtypes komen van nature voor in overgang met elkaar en met andere habitattypes (6230, 6510, rbbhc, 7140, 7230). Deze bijzonder rijke overgangen zijn absoluut te behouden.

Habitats - Vallei - natte graslanden en ruigten

Habitat		Oppervlakte	doelstelling	Kwaliteit	doelstelling
6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (EU-Molinion)	Doel	+		+	
	Omschrijving	Toename van de huidige 6 ha veldrusgraslanden tot minstens 30 ha. Deze toename vindt waar mogelijk plaats nabij de huidige relictten, bijvoorbeeld door populier te verwijderen en/of verschralend hooilandbeheer toe te passen. Dit is mogelijk in volgende gebieden : Vorsdonkbos-Turfputten (deelgebied 1); Achter Schoonhoven (deelgebied 16), het Vierkensbroek (deelgebied 19), Zallaken (deelgebied 9 : complex 6230 en 6410), Kalsterbos-Meren (deelgebied 11), Leunen (deelgebied 12), Asdonk- Vallei Drie beken (deelgebied). Dit type komt van nature voor in overgangen met andere types (6230, 6510, rbbhc, 7140, 7230); deze bijzonder rijke overgangen zijn te behouden zoals bv. ook in Klein Asdonk en de vallei van de Drie Beken (deelgebieden 15 en dg 22). Waar de abiotische omstandigheden geschikt zijn, is herstel van blauwgrasland s.s. gewenst.		Verbetering kwaliteit : natuurlijke hydrologie van de vallei (grondwater, leigrachten) conform de doelstellingen van Ontwikkelingsplan Demer (Bekkenbeheerplan 2009); en gericht beheer.	
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones, subtype vochtige en natte ruigte	Doel	= / +		+	
	Omschrijving	Behoud van de ca. 150 ha goed ontwikkeld habitat 6430. Dit is mogelijk in volgende deelgebieden : deelgebied 22, oostelijk deel vallei van de Drie Beken; deelgebied 19 Demerbroeken; deelgebied 17 Messelbroek; deelgebied 15 westelijk deel vallei van de Drie Beken; deelgebied 1 Vorsdonkbos-Turfputten; deelgebied 12 Rotbroek-Gorenbroek.		De kwaliteit van die 150 ha dient verbeterd te worden tot een goede tot uitstekende staat van instandhouding, voornamelijk door het verhogen van de soortendiversiteit en verhogen van de kwaliteit van het oppervlaktewater. Een optimaal beheer met verwijdering van eventueel aangeplante populier is een kwaliteitsvereiste op sommige plaatsen.	
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)	Doel	+		+	
	Omschrijving	Toename van de huidige 70 ha met 211 ha naar 281 ha. Hiervan wordt minimaal 170 ha gerealiseerd in deelgebieden. deelgebied 13 (Schulensbroek) ; deelgebied 2 (Wijgmaalbroek) ; deelgebied 1 (Vorsdonkbos-Turfputten-Amerbeemd en ten oosten van Kloesebos); deelgebied 16 (Achter Schoonhoven) ; deelgebied 17 (Messelbroek); deelgebied 22 (oostelijk deel vallei van de Drie Beken) ; deelgebied 12 (Rotbroek, Gorenbroek). deelgebied 15 (westelijk deel vallei van de Drie Beken); deelgebied 19 (Vierkensbroek); deelgebied 3 (Demercoupures); deelgebied 8 (Demercoupures); deelgebied 9 (Zallaken);		Kwaliteitsvereiste is een aangepast hooilandbeheer (zonder bemesting en herbicidegebruik, evt. via beheersovereenkomsten) Extensivering van het beheer is interessant voor Kwartelkoning (aanwezig in deelgebied 13); in dat geval wordt er pas in september gemaaid en niet bemest.	

Soorten - Vallei - natte graslanden en ruigten			
Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitsdoelstelling
Kruipend moerasscherm	Doel	=/+	=/+
	Omschrijving	Behoud van een vitale en reproducerende populatie in de Vroente (deelgebied 13) en uitbreiding van de actuele populatie.	Minstens behoud van huidige kwaliteit leefgebied: geschikt beheer ; geen negatieve invloed van vervuild oppervlakte- en grondwater (opheffen overstort). De soort heeft absoluut kale, vochtige grond nodig in het voorjaar. In een zilverschoongrasland (rbbzil) worden die microbiotopen door het vee en door overstromingen gecreëerd in natte periodes.
Kwartelkoning	Doel	+	+
	Omschrijving	Een kernpopulatie van 14 territoria. Dit vereist een toename van het leefgebied met 145-215 ha. In het Schulensbroek streven naar 10 bp. Dit vereist een aaneengesloten oppervlakte van minimaal 150-200 ha geschikt leefgebied; waaronder habitatype 6510). Dit vereist een toename van het leefgebied met 110-160 ha; naast de aanwezige en tot doel gestelde toename van habitatype 6510 (die vervat zit in het doel voor 6510 zelf). Een deel van de extra oppervlakte leefgebied zal gerealiseerd dienen te worden door omvorming. Webbekomsbroek: het momenteel geschikte leefgebied voor 1 bp (ca. 25 ha) laten toenemen tot potenties voor 4-territoria (60-80 ha geschikt leefgebied).	Verhogen kwaliteit habitat. Deze soort vereist open, onbemeste bloemrijke graslanden die pas gemaaid worden vanaf/na augustus , vermijden van verstoring (met actieve bescherming van lokale broedparen).
Spaanse vlag	Doel	+	=/+
	Omschrijving	Toename van de actuele populatie in deelgebieden 1 (Eikelberg-Vorsdonkbos), 2 (Wijgmaalbroek), 9 (Zallaken) en 10 (Averbode Bos en Heide) Vestiging van nieuwe populaties in gebieden waar de combinatie natte gebieden-droge Hagelandse heuvels aanwezig is: deelgebieden 9 (Zallaken), 16 (Achter Schoonhoven-Rommelaar) en 19 (Demerbroeken-Voortberg).	Behoud kwaliteit van het leefgebied, met aandacht voor: • behoud van vochtige, bloemrijke, voedselrijke ruigtes (dit vereist op bepaalde plaatsen vrijstelling van onder populier) onder een extensief beheer in de buurt van droge, warme terreinen met voldoende open, zongeëxposeerde plekken; • aangepast mantelzoombeheer in gebieden waar de soort voorkomt. Gefaseerd, niet-jaarlijks maaien of extensief begrazen zijn goede maatregelen. Maaien van reproductiehabitats (eilegplaatsen en rupsenlocaties) en foerageergebieden in juli en augustus is negatief voor Spaanse vlag; • voorkomen van drainage waardoor groeiplaatsen van koninginnenkruid en leefgebied van de rupsen verdrogen; • bestrijdingsmiddelen vermijden in de omgeving van gekende populaties.

Landschap: Vallei - waterlopen

Waterlopen in de valleien van dit gebied zijn volgens de G-IHD zeer belangrijk voor enkele Europees te beschermen soorten: IJsvogel, Bittervoorn, Grote modderkruiper, Drijvende waterweegbree. Ook een aantal vleermuissoorten is aan dit landschap gebonden (bv. Watervleermuis en Meervleermuis). Deze stellen een aantal eisen aan het leefgebied zoals handhaving of herstel van ecologisch waardevolle waterlopen met een goede waterkwaliteit, natuurlijk visbestand in evenwicht met de draagkracht van het systeem en natuurlijke oevers met oeverbegroeiing (zie Kleine dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Watervleermuis, Meervleermuis).

De Demer is bovendien sturend voor de waterhuishouding van de hele vallei. Voor herstel van de moerassen, natte bossen, natte graslanden en ruigten in de Demervallei (zie andere Landschappen) is rivierherstel eveneens cruciaal, aangezien de indijking en verdieping van de Demer geleid hebben tot verdroging van de vallei. Bovendien vormt de Demer het grootste open wateroppervlak in grote delen van de vallei, en is oa. van belang als foerageergebied voor moerasvogels. Ter hoogte van deelgebied Wijgmaalbroek is de Dijle de bepalende waterloop voor de aanpalende valleigronden. De Kalsterloop beïnvloedt de waterhuishouding van het deelgebied 11 Meren-Kalsterbos

De belangrijkste doelstellingen zijn de verbetering van de kwaliteit van het leefgebied onder de vorm van een verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit, de verbetering van de structuurvariatie van de waterlopen, en het herstel van de rivierdynamiek en de relatie rivier-vallei met oeverwallen en komgronden. De herinrichting van de Demervallei tussen Diest en Werchter betreft een grootscheeps investeringsproject, waarvoor ook nog andere voorbereidende studies dienen opgemaakt te worden, zodat de fysische en praktische haalbaarheid van ecologisch herstel kan bekeken worden.

Habitats - Vallei - waterlopen

Habitat		Oppervlakte doelstelling	Kwaliteit doelstelling
3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitricho-Batrachion	Doel	=/+	+
	Omschrijving	Minstens behoud van de huidige oppervlakte van enkele tientallen m² in de Kleine Beek (deelgebied 22) en eventueel een kleine toename (bv. herstel in de Heideloop, deelgebied 10).	Verbetering kwaliteit : herstelde waterhuishouding, waterkwaliteit en morfologie.

Soorten - Vallei - waterlopen

Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitdoelstelling
Bittervoorn	Doel	+	+
	Omschrijving	Aanwezigheid van reproducerende bittervoorns in minimum 50 % van de in SBZ-H gelegen vijvers en grachtenstelsels. Streefcijfer populatiegrootte: 400 ind/ha en 2500 ind/ha op de voortplantingsplaatsen zelf.	Kwaliteitsverbetering van het leefgebied: waterkwaliteit en vrij van migratieknelpunten. De connectiviteit tussen de hoofdwaterlopen (vooral Demer) en de zijlopen of grachtenstelsels dient gegarandeerd te worden (conform de doelstellingen van Ontwikkelingsplan Demer (Bekkenbeheerplan 2009));). Behoud of herstel van voor Bittervoorn geschikt leefgebieden: waterplantrijke, zwak stromende of stilstaande waters met zoetwatermossels en voldoende zuurstof. Dit geldt zowel voor de waterlopen, vijvers als voor de grachtenstelsels. Bij regulier vijver- en waterloopbeheer dient bijzondere aandacht besteed te worden aan de aanwezige populatie van Bittervoorn en grote zoetwatermossels.
Drijvende waterweegbree	Doel	+	+
	Omschrijving	Herstel van recent gedegradeerde populaties (deelgebied 1-Vorsdonkbos-Turfputten; deelgebied 10-Averbode; deelgebied 20-Gorenbeekvallei; deelgebied 22-Vallei van de Drie Beken) en instandhouding onder meer door optimaal beheer van actuele en eventuele nieuw gevestigde populaties. Streven naar (meta-) populaties van minstens 50 m².	Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied : fosfaatarm water, de waterbodem vrij gehouden van organisch sediment, beken gefaseerd geruimd, waarbij de relictpopulaties gespaard blijven.
Grote modderkruiper	Doel	+	+
	Omschrijving	Herstel van een duurzame populatie in het Vorsdonkbos-Turfputten (deelgebied 1), Lobos (deelgebied 12), Schulensbroek (deelgebied 13) en de Demercoupures (deelgebieden 3-8). Hervestiging vanuit de stroomopwaartse populatie te Hasselt.	Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: ondiepe moerassige plaatsen <u>in contact met beken en rivieren</u> , zonder migratieknelpunten; natuurlijke waterpeilen en natuurlijke overstromingsdynamiek in de Demervallei (voor deelgebieden 1, 3-8 en 19 : conform de doelstellingen van Ontwikkelingsplan Demer (Bekkenbeheerplan 2009)); plantenrijke (eventueel droogvallende) waterpartijen in de vallei, gecombineerd met herstel van habitatype 3150; slib- en kruidruiming en zijn beperkt; geen watervervuiling (Grote Laak, opheffen overstort Vroente, Winterbeek, Herk, Oude Herk).

Soort		Populatiedoelstelling	Kwaliteitsdoelstelling
<i>Ijsvogel</i>	<i>Doel</i>	=/+	+
	<i>Omschrijving</i>	Minstens behoud van actuele populatie (26-37 territoria).	Verhogen kwaliteit leefgebied: betere waterkwaliteit; behoud van potentiële nestlocaties; geschikte natuurlijke oevers conform de doelstellingen van Ontwikkelingsplan Demer (Bekkenbeheerplan 2009); geen verstoring; plaatselijk (in de meeste natte bossen) laten liggen van omgewaaide bomen met wortelkluit.
<i>Kleine dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Watervleermuis, Meervleermuis</i>	<i>Doel</i>	+	+
	<i>Omschrijving</i>	Het voordragen van populatiedoelen voor deze soorten is onmogelijk, aangezien voor alle soorten te weinig gekend is van de populaties binnen de SBZ's. Vanuit het voorzorgsprincipe wordt nagegaan op welke vlakken de leefgebieden voor de vleermuissoorten in het SBZ kunnen verbeterd worden. Aangenomen wordt dat indien de leefgebieden maximaal verbeterd worden, de vleermuissoorten die daarbij gebaat zijn eveneens in een goede staat van instandhouding zullen of kunnen verkeren. Iedere soort heeft haar eigen ecologische niche en dus haar eigen vereisten inzake zomerverblijfplaatsen, foerageergebieden, winterverblijfplaatsen en connectiviteit. Toch is er een aantal algemene kwaliteitseisen te identificeren en kunnen op basis van de foerageerbiotopen aanvullende kwaliteitseisen geïdentificeerd worden. Met die kennis kunnen verbeteropgaven voor de leefgebieden in het SBZ-H geformuleerd worden. De herinrichting van de Demervallei tussen Diest en Werchter betreft een grootscheeps investeringsproject, waarvoor ook nog andere voorbereidende studies dienen opgemaakt te worden, zodat de fysische en praktische haalbaarheid van ecologisch herstel kan bekeken worden.	Verblijfplaatsen in bomen Uit de beoordeling van de habitats in de bossfeer bleek dat de groeiklasse 7 of zeer dik hout (met diameter op borsthoogte vanaf 80 cm of omtrek vanaf 250 cm) bijna nergens voorkomt. Met oog op de het verhogen van het aanbod aan verblijfplaatsen voor vleermuizen in bomen moet een toename van het aantal bomen met holten (naar boven uitgerotte spechtenholten, andere rottingsholten en losse schors) worden nagestreefd, met een goede spreiding ervan over het gehele boscomplex. Richtwaarde uit de literatuur: 7 à 10 bomen met holten/ha (Meschede & Heller, 2000). De kans op holteontwikkeling neemt immers toe met de diameter van de bomen. Uit een studie van Dufour (2003) blijkt dat de kans op holten sterk toeneemt vanaf 250 cm omtrek (= 5 % kans op holten). 1 op 3 bomen met een omtrek van 300 cm bleek holten te bevatten. Bijgevolg dient een toename van het aandeel dikke bomen (groeiklasse 7, diameter ≥80 cm) te worden beoogd op niveau van het hele habitatrichtlijngebied. Verblijfplaatsen op kerkzolders, in ijskelders, bunkers en andere objecten De gekende verblijfplaatsen in het habitatrichtlijngebied en omgeving (kerkzolder Zelem, Lummen, Zelk, Donk, Fort Leopold en citadel van Diest, ijskelder van het kasteel Ten Hamel), inclusief de objecten waarvan enkel historische waarnemingen bekend zijn, moeten allemaal beschermd worden en in goede staat gehouden zodat ze geschikt zijn en blijven als verblijfplaats voor verschillende vleermuissoorten. Desgevallend kan dit betekenen dat voorafgaandelijk restauratie van het object nodig is. Restauraties dienen steeds oordeelkundig te gebeuren in samenspraak met experts (o.a. tijdstip werkzaamheden is een belangrijke factor). Daarnaast is het verzekeren van rust in de nabije omgeving van de objecten ook een belangrijk aandachtspunt. Wanneer, bijvoorbeeld tijdens werkzaamheden, per toeval een nieuwe vleermuisverblijfplaats wordt ontdekt, dienen de nodige inspanningen te worden gedaan om de verblijfplaats op dezelfde plaats te behouden. Indien dit onmogelijk blijkt te zijn, moet in de onmiddellijke omgeving een goed alternatief worden voorzien. Gezien het feit dat vleermuizen slechts zeer langzaam nieuwe verblijfplaatsen in gebruik nemen, verdient de eerste optie de voorkeur. Insectenrijkdom Maatregelen die de insectenrijkdom verhogen, komen alle vleermuissoorten ten goede. Hieronder valt het nastreven van: (1) goed ontwikkelde, golvende bosranden als geleidelijke overgang van het bos naar het open landschap; (2) goed ontwikkelde kruid- en struiklaag in de bossen; (3) waterlichamen met een goede waterkwaliteit en met natuurlijke oevers met oevervegetatie; (4) soortenrijke graslanden en ruigtes (habitattype 6430). Connectiviteit en landschappelijke diversiteit Behoud en versterken van de connectiviteit tussen de (deel)leefgebieden en nastreven van landschappelijke diversiteit. Dit omvat het creëren van open ruimte binnen de grote bosgehelen (netwerk van open plekken en boswegen met mantel- en zoomvegetaties) en de uitbouw van een netwerk van kleine landschapselementen in de open gebieden waar de creatie van grote, ononderbroken hooi-/rietlandcomplexen niet voorop staat. Handhaving of herstel van ecologisch waardevolle vijvers, plassen en waterlopen met een goede waterkwaliteit (zie ook doelen vijver- en moeraslandschap; rivier; conform de doelstellingen van Ontwikkelingsplan Demer (Bekkenbeheerplan 2009) voor wat betreft de Demer). Binnen deze groep bevinden zich soorten die bijzonder lichtschuw zijn (Meervleermuis en Watervleermuis) en het beperken van verlichting ter hoogte van de foerageergebieden en op de vliegroutes zal dan ook een belangrijk aandachtspunt zijn. Waar mogelijk moet verlichting worden verminderd of uitgeschakeld. Nieuwe verlichting of verhoogde blootstelling aan verlichting (bijvoorbeeld door verwijderen van vegetatiescherm) moet worden vermeden.

2.2 Prioritaire inspanningen met het oog op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen

In samenhang met de hoger beschreven doelstellingen zijn door de Vlaamse regering per gebied een aantal prioritaire inspanningen vastgelegd. Dit is een globale omschrijving van de acties die noodzakelijk zijn voor het realiseren van de doelstellingen. De inspanningen kunnen onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd. Niet al deze inspanningen zijn op dezelfde termijn realiseerbaar. Er wordt onderstreept dat het uitvoeren van de hieronder opgesomde lijst van inspanningen/acties niet alle knelpunten in het gebied zullen oplossen en niet alle doelen zal weten te bewerkstelligen. De hieronder opgelijste inspanningen/acties zijn dan ook te beschouwen als de prioritaire inspanningen. De concretisering van deze prioritaire inspanningen in verschillende acties is een belangrijk onderdeel van het implementatieproces. Voor het realiseren van de prioritaire inspanningen zijn vaak meerdere acties nodig. In paragraaf 4.1 (inspanningsmatrix) worden onder meer alle noodzakelijke acties die voortvloeien uit deze prioritaire inspanningen weergegeven.

	Inspanning	Omschrijving Inspanning
PI 1	Herstel van de waterhuishouding van de Demervallei (OPD)	Gedeeltelijk herstel van de natuurlijke hydrologie en structuurherstel van de waterlopen in de Demervallei conform de doelstellingen van Ontwikkelingsplan Demer (OPD) (Bekkenbeheerplan 2009); Het OPD-FIN-scenario werd opgenomen in het bekkenbeheerplan als acties ter verdere concretisering in een MER en uitvoeringsplannen, en als integraal project Demervallei tussen Diest en Werchter. (CIW 2009). De natuurlijke hydrologie en dynamiek vormen een sturend element voor de kwaliteit van de andere habitats. Dit is essentieel voor een zeer bedreigde soort als Grote modderkruiper, en belangrijk voor de soorten en habitats van het moeraslandschap, natte graslanden en ruigten, en valleibossen. Dit gebeurt samen met de waterbeheerders W&Z en VMM.
PI 2	Verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit in de Vallei van de Drie Beken	Het behalen van de doelstellingen in de Vallei van de Drie Beken (deelgebieden 15 en 22) vergt een grondige sanering en herinrichting van het watersysteem in de vallei. In de schoot van het Bekkensecretariaat van het Demerbekken werd - in samenwerking met alle betrokken actoren - het Integraal Project "De Drie Beken" uitgewerkt. Het werd goedgekeurd door het Bekkenbestuur. De bevoegde Vlaamse minister gaf op 11 mei 2010 haar goedkeuring aan de doelstellingennota van het project, zodat het verder uitgewerkt kan worden. De minister vraagt in haar goedkeuringsbrief aandacht voor de inrichting van de bij het project betrokken speciale beschermingszones met het oog op de realisatie van de IHD. Het project bestaat uit drie grote onderdelen, m.n. (1) de sanering van de waterbodem van de Winterbeek - Grote Beek inclusief milderende maatregelen (behoud huidig waterpeil, aansluiten oude meanders, wegwerken verval onder spoorweg te Paasdonk, ...) (2) de herinrichting van de Kleine en de Middelbeek met een verhoging van de waterpeilen in de beken en met een significante toename van de standplaatsen voor grondwaterafhankelijke vegetaties en (3) de uitbreiding en verbetering van de waterzuiveringsinfrastructuur rondom het hele projectgebied om zo overal in het gebied een voldoende goede ecologische waterkwaliteit te realiseren. Daarnaast worden nog een waterkwaliteitsmonitoring en een ecologische monitoring voorzien.
PI 3	Algemene verbetering van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater	Een verdere algemene verbetering van de waterkwaliteit in andere deelgebieden is noodzakelijk voor de meeste habitats en soorten in de valleien. Dit gebeurt door de combinatie van volgende inspanningen: optimalisatie van de waterzuiveringsinfrastructuur; vermindering van ongezuiverde lozingen in oppervlaktewater; aanleg van gescheiden rioleringstelsels; vermindering van bemesting in infiltratiegebieden en kwelzones, o.a. in het kader van het nieuwe MAP. In het bijzonder Grote modderkruiper, van nature eutrofe meren en Kamsalamander kunnen hiervan profiteren. Hierin ligt een belangrijke opdracht aan de bekkenstructuren om in kader van integraal waterbeleid extra aandacht te hebben voor deze elementen, mede in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen.
PI 4	Ontwikkeling van kerngebieden voor moerasvogels in Schulensbroek, Webbekomsbroek en de Demerbroeken	Inrichting en gericht beheer van geschikte leefgebieden voor Roerdomp, Bruine kiekendief, Porseleinhoen, Blauwborst, ... in drie kerngebieden in de Demervallei: Demerbroeken (Vierkensbroek), Schulensbroek, Molenstedeboek. Dit gebeurt voor een deel door omvorming van natte struwelen en aanplanten binnen reservaten, voor een deel door effectieve uitbreiding, en inrichting als moeras (o.a. minstens 70 - 100 ha waterriet binnen 140 - 200 ha geschikte waterrijke gebieden). De inspanningen gebeuren in bestaande natuurreservaten en hun uitbreidingszone (ANB) of in openbare domeinen (VMM) om met minimaal extra ruimtebeslag de vereiste oppervlakte leefgebied te realiseren. Zo zijn er plannen voor moerasontwikkeling in het binnenbekken van het Schulensbroek. Deze kerngebieden dienen (via stapstenen) aan te sluiten op andere kerngebieden in de relatief nabije omgeving zoals bv. het Vinne (SBZ-H Bossen en kalkgraslanden van Haspengouw) en het Vijvercomplex Midden-Limburg (SBZ-V). In deze gebieden zal een aangepast beheer gebeuren.
PI 5	Toename van de graslandhabitats	Realiseren van een ecologisch samenhangend geheel van hoog kwalitatieve graslanden met de nodige verbindingselementen, onder andere in functie van Kwartelkoning. Dit impliceert een toename van de oppervlakte met gericht beheer van glanshaverhooiland met ca. 80 ha en toename van andere types bloemrijke graslanden in extensief beheer in aaneengesloten complexen (i.f.v. Kwartelkoning). Dit gebeurt voor een belangrijk deel in natuurreservaten maar kan ook in samenwerking met landbouwers (bv. glanshavergraslanden) aan de hand van vrijwillige beheersovereenkomsten. Deze doelstelling is combineerbaar met natuurlijke overstromingen en herstel van de rivierdynamiek. Ook wordt gestreefd naar een toename van blauwgrasland met 24 ha en heischraal grasland (alle subtypes) met 82 ha. In deze gebieden zal een aangepast beheer gebeuren. De kwaliteit van de voedselrijke ruigtes 6430 dient verbeterd te worden. Dit vereist vaak het verwijderen van populierenaanplanten en een gericht beheer.

	Inspanning	Omschrijving Inspanning
PI 6	Toename van de heidehabitats op de hogere zandgronden	Realiseren van een ecologisch samenhangend geheel van hoog kwalitatieve heide met de nodige verbindingselementen. Dit impliceert een toename van de oppervlakte habitats in de heidesfeer onder gericht beheer met ca. 222 ha (exclusief heischraal grasland). Dit gebeurt volledig op eigendommen van het ANB en in natuurreservaten, zoals in Averbode Bos & Heide (waar via natuurinrichting al ca. 200 ha toename voorzien is op middellange termijn). Belangrijk zijn ook bosranden en open plekken met heidevegetaties in de eiken-berkenbossen.
PI 7	Omvorming naar boshabitats	Een deel van deze omvormingen wordt gerealiseerd binnen domeinbossen van ANB door toepassing van de Beheervisie van het Agentschap (waarbij men streeft naar ongeveer 100 % inheems loofhout) of binnen natuurreservaten waar de doelstellingen van het beheerplan worden gevolgd (aangepast beheer). Binnen de bossen van Gerhagen en Averbode Bos & Heide zal het grootste deel van deze omvormingen nodig zijn. In de private bossen kan omvorming gerealiseerd worden door toepassing van de Criteria Duurzaam Bosbeheer en zal de bosgroep een rol spelen. Voor de kleinere aanplantingen dient prioritair gewerkt te worden aan het versterken, beter bufferen en verbinden van de actuele kernen en de creatie van boszomen.
PI 8	Kwalitatieve versterking van huidige boskernen	Door het verbeteren van de horizontale en verticale structuur van de bossen met een aangepast beheer : verhogen gelaagdheid en aandeel open plekken (ruigte, heide, hooiland) en goed ontwikkelde interne en externe bosranden en het verbinden van versnipperde boshabitats.
PI 9	Bosuitbreiding	Bosuitbreiding (richtwaarde 335 ha) wordt ingezet om versnipperde bossen te verbinden en grotere aaneengesloten boshabitats te realiseren. In verschillende deelgebieden is dit nodig om een lokale goede staat van instandhouding te kunnen bereiken.
PI 10	Ontwikkeling landschap met KLE	• Zones worden ingericht als halfopen landschap met verspreide houtkanten, hagen of solitaire struiken of bomen, voor de Grauwe klauwier, Wespandief en vleermuissoorten (Schulensbroek, Halens broek, Demervallei te Langdorp). • Aanleg van poelen voor Kamsalamander: telkens een cluster van 3 nieuwe poelen van verschillende diepte aanleggen in de volgende 5 deelgebieden: deelgebied 1: op 2 locaties nl. in de Vallei van de Grote Laak (aansluitend bij de huidige vindplaats waar nog voortplanting plaatsvindt) en aan de rand van Vorsdonkbos; deelgebied 2: Wijgmaalbroek; deelgebied 9: Zallaken; deelgebied 11: omgeving Molenheide: op ca. 2 km van gekende locatie en deelgebied 19: Demerbroeken. • Doordachte ontsluitingen in functie van broedvogels (bv. routes scheiden van open gebied door brede houtkanten, rustzones tijdens broedseizoen afbakenen, ...). • Mantel-zoomvegetaties zijn een aandachtspunt voor alle deelgebieden.

2.3 Gebiedsgerichte aandachtspunten voor de uitvoering

Tijdens het overleg over de instandhoudingsdoelstellingen is een aantal gebiedsgerichte aandachtspunten voor de uitvoering aangebracht door de deelnemers aan het voorafgaand overlegproces. In deze paragraaf worden deze meegegeven ter informatie. De lijst is niet limitatief noch bindend. Het is bovendien mogelijk dat deze lijst wijzigt tijdens het implementatieproces.

	Omschrijving aandachtspunten
1	Provincie Antwerpen De provincie Antwerpen stelt dat sommige maatregelen een negatieve weerslag zullen hebben op het eventueel aanwezige archeologische erfgoed. Het is dan ook de logische consequentie dat aan deze acties een archeologisch vooronderzoek moet voorafgaan. Gegeven de grote oppervlaktes houdt men best nu al rekening met de consequenties op het vlak van financiering en timing van een dergelijk onderzoek. De dienst erfgoed adviseert dan ook de initiatiefnemers-ontwikkelaars te wijzen op hun, ook juridische, verantwoordelijkheden inzake dit erfgoed (infra). Vanaf de concrete planningsfase van ruimtelijke ontwikkelingen met ingrepen in de bodem en/of met consequenties voor de bodem kan voor de Antwerpse deelgebieden contact opgenomen worden met de archeologen van de provinciale dienst Erfgoed. (Bron: S-IHD rapport)
2	Gemeente Rotselaar De gemeente Rotselaar vraagt dat bij de herziening van de recreatieve ontsluiting (vnl. fietspaden en afvaarten) in overleg een evenwicht gezocht wordt tussen de natuurbelangen, de recreatieve belangen en de belangen van omwonenden. De gemeente Rotselaar wenst te benadrukken dat om een breed maatschappelijk draagvlak te creëren de recreatie/natuurbeleving niet uit het oog mag verloren worden. (Bron: S-IHD rapport)
3	Gemeente Rotselaar De gemeente Rotselaar wenst volgende punten zeker te realiseren met de nodige aandacht voor natuurbehoud: 1. Recreatie op de Demerdijken moet mogelijk blijven, ook binnen het vervolg van het OPD moet dit zijn invulling krijgen; 2. Aansluitpunten creëren tussen trage wegennetwerk en de demerdijken; 3. Knooppunten met informatieve functie voor natuurbehoud en recreatie ter hoogte van soldatenbrug en samenvloeiing van Demer en Dijle (Werchter-centrum). (Bron: S-IHD rapport)
4	BLOSO / Departement MOW / Departement MOW Bloso benadrukt dat zij principiële bezwaren hebben tegen het herzien van de ontsluiting van bepaalde gebieden. Het Bloso vraagt wel uitdrukkelijk dat de actoren uit de recreatieve sector betrokken worden. Afhankelijk van het dossier kan het gaan om het Bloso, Toerisme Vlaanderen, provinciale en gemeentelijke toeristische diensten en sportdiensten. (Bron: S-IHD rapport)
5	Departement MOW Bij het realiseren van de doelen moet er rekening gehouden worden met de noden van de economische sector. (Bron: S-IHD rapport)
6	Departement MOW W&Z wenst het ‘OPD-FIN-scenario’, dat in het bekkenbeheerplan is opgenomen voor verdere concretisering, nog verder te onderzoeken en vindt het beperkend dat het S-IHD-rapport enkel naar het FIN-scenario verwijst. Bovendien is het FIN-scenario inmiddels niet meer actueel. Om deze reden kan men niet spreken over hét OPD. Beter is om te verwijzen naar de doelstellingen van het OPD. (Bron: S-IHD rapport)
7	Departement MOW Bij maatregelen om de waterhuishouding te reguleren moet steeds contact genomen worden met de wegbeheerder in het kader van een vlotte afvoer van het hemelwater. (Bron: S-IHD rapport)

	Omschrijving aandachtspunten
8	Departement LV Onder de mogelijke oplossingen voor knelpunten wordt herhaaldelijk verwezen naar ecologische verbindingen om versnippering tegen te gaan. De voorgestelde mogelijke oplossingen dienen binnen SBZ te worden gerealiseerd. Buiten SBZ dienen ecologische verbindingen maximaal te worden gerealiseerd door bestaande stapstenen of door het afsluiten van beheerovereenkomsten op vrijwillige basis. Het beleidsdomein Landbouw en Visserij vraagt dat de doelen beperkt zouden worden tot doelstellingen voor het SBZ. Hun standpunt is dat maatregelen en acties die nodig zijn om de doelstellingen te realiseren, prioritair genomen moeten worden binnen en beperkt worden tot de SBZ. Enkel wanneer na monitoring wetenschappelijk kan aangetoond worden dat het resultaat onvoldoende is, kunnen er eventueel verdere maatregelen genomen worden buiten SBZ, in eerste instantie op vrijwillige basis via beheerovereenkomsten en dienstenconvenanten. Het nemen van maatregelen buiten SBZ dient dus op een zeer restrictieve manier te gebeuren en in eerste instantie op vrijwillige basis. (Bron: S-IHD rapport)
9	Departement LV Het Beleidsdomein Landbouw en Visserij wenst dat de waterkwaliteit beoordeeld wordt op het hedendaags mestbeleid. Er dient in dit kader benadrukt te worden dat er sinds enkele decennia vele wijzigingen in de wetgeving zijn gebeurd waardoor de bemestingsdruk en het pesticidengebruik reeds aanzienlijk is afgenomen. Indien er beperkingen zouden worden opgelegd aan de landbouwsector, dient de noodzaak en de positieve bijdrage aan de doelstellingen hiervan aangetoond te worden alvorens deze beperkingen effectief worden opgelegd. (Bron: S-IHD rapport)
10	Departement LV / Agentschap Ruimte en Erfgoed Gezien er in het SBZ al veel natuurgebieden aanwezig zijn en uit het rapport blijkt dat deze in een onvoldoende kwalitatieve staat zijn en er vaak een onaangepast beheer plaatsvindt, is het beleidsdomein Landbouw en Visserij van mening dat er binnen het SBZ prioritair moet ingezet worden op een beter beheer en opwaardering van de kwaliteit van reeds bestaande natuurgebieden, vooraleer er uitbreidingen worden gerealiseerd. Het beleidsdomein Landbouw en Visserij vraagt dat de doelen en de prioritaire inspanningen zich hierop focussen en vraagt om het rapport als dusdanig aan te passen en op te bouwen. (Bron: S-IHD rapport)
11	Departement LV Het beleidsdomein Landbouw en Visserij vindt het belangrijk dat het werken met ruime vorken beperkt wordt gezien de onduidelijkheid inzake de impact van de doelstellingen op de aanwezige landbouw. Het actueel landbouwgebruik zal door de voorgestelde uitbreidingen in gedrang komen. Enkele voorbeelden van ruime vorken zijn de volgende: in het rapport worden de volgende doelen vooropgesteld: bosuitbreiding van 90 – 150 ha; toename van schraal hooiland: uitbreiding van de huidige ca. 70 ha tot 130-170 ha (p 135); heidelandschap: in totaal is er binnen de speciale beschermingszone een kwalitatief netwerk tot doel gesteld met oppervlaktetoename van habitats in de heidesfeer van ca. 248-353 ha (p138); soortenrijke heischrale graslanden: oppervlakte-uitbreiding van de huidige geschatte 8 ha tot 60-100 ha (p.142); kwartelkoning vereist een toename van het leefgebied met 110 – 160 ha; naast de aanwezige en tot doel gestelde uitbreiding van habitatype 6510 (p.134). (Bron: S-IHD rapport)
12	Toerisme Vlaanderen Toerisme Vlaanderen vraagt om voldoende rekening te houden met de toeristisch-recreatieve activiteiten in het gebied. In deze regio is er, volgens het structuurplan Vlaams-Brabant, geen nood aan nieuwe grootschalige openluchtrecreatieve verblijven. Wel dienen de bestaande geoptimaliseerd te worden en kunnen deze eventueel nog (beperkt) uitbreiden. Zo is men momenteel op zoek naar een herontwikkeling van het recreatiepark ‘De Vijvers’. Deze provinciale ruimtelijke beleidskeuzes moeten absoluut gerespecteerd worden en mogen niet gehypothekerd worden bij de verdere uitwerking en operationalisering van de IHD voor deze SBZ. (Bron: S-IHD rapport)
13	Natuurbeheer De sector natuur vraagt een substantiële verhoging van middelen voor het reservatenbeleid omdat dit zijn diensten voor de biodiversiteit al bewezen heeft, en omdat reservaten voor veel habitats en de meeste soorten de laatste sterkhouders zijn. (Bron: S-IHD rapport)
14	Sector eigenaars Uit het Bolov2 kwam naar voor dat niet alle bronmateriaal kon vermeld worden in het rapport wegens recht op privacy. Als argument werd als voorbeeld aangehaald dat er opnames op privé-gronden gedaan werden mogelijks zonder toestemming en daardoor dient de opnemer beschermd te worden. Zowel naar wetenschappelijke waarde als naar de rechten van de eigenaars lijkt dit voor de sector onaanvaardbaar. De eigenaar is voor de sector de ideale persoon om deze data te bevestigen, bij te sturen of te ontkennen door zijn specifieke unieke historische terreinkennis. In het kader van de toekomstige uitvoering van de IHD en S-IHD's is het een grote gemiste kans om de privé-eigenaars of grondgebruikers niet mee te betrekken in het inventarisatieproces. (Bron: S-IHD rapport)
15	Sector eigenaars De sector vindt dat het beheer in de natuureservaten onvoldoende gericht gebeurt. De sector vraagt dat, voordat maatregelen op andere terreinen gebeuren, een beter beheer van terreinen in eigendom en beheer van het Agentschap voor Natuur en Bos en van de terreinbeherende natuurverenigingen gebeurt gericht op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. (Bron: S-IHD rapport)

	Omschrijving aandachtspunten
16	Sector eigenaars Uitgaande van het feit dat voor eigenaars het behoud van hun rechtszekerheid prioritair is en het proces via de webapplicatie op haar ‘behoorlijk bestuur’ wordt getoetst, behouden deze eigenaars zich het recht voor om op basis van Art. 1382 en volgende van het BW verdere juridische stappen te ondernemen indien dit nodig mocht blijken. (Bron: S-IHD rapport)
17	Sector eigenaars De sector beklemtoont dat een verbetering van de waterkwaliteit het meest prioritaire aandachtspunt is voor de realisatie van de doelen. (Bron: S-IHD rapport)
18	Sector eigenaars De sector geeft aan dat de overheid best anticipeert op mogelijke knelpunten die zouden ontstaan als de bever zich zou verspreiden ten noorden van Leuven. (Bron: S-IHD rapport)
19	Sector eigenaars De sector wijst er op dat bepaalde eigenaars bereid zijn om zonder compensatievraag mee te werken aan de realisatie van de natuurdoelen. Vele eigenaars willen ook meewerken aan de realisatie van ecologische verbindingen buiten SBZ. De sector vraagt hierbij aandacht voor de vraag van de eigenaars om baas te blijven over hun eigen gronden en om enige erkenning voor hun moeite. (Bron: S-IHD rapport)
20	Sector eigenaars De sector wijst er op dat bepaalde eigenaars bereid zijn om mee te helpen aan de realisatie van een ecologische verbinding Wijkmaalbroek-Demervallei. (Bron: S-IHD rapport)
21	Sector eigenaars De sector vraagt aandacht voor allerlei verstoring door recreanten en verwilderde huisdieren en overlastsoorten. Tevens vraagt de sector dat voldoende handhaving wordt voorzien opdat de realisatie van de IHD niet door deze verstoringen in het gedrang komt. (Bron: S-IHD rapport)
22	Sector eigenaars De sector eigenaars is niet tevreden met het voorkooprecht, en vindt dat privé-eigenaars meer moeten gestimuleerd worden om habitats te behouden of ontwikkelen. (Bron: S-IHD rapport)
23	Sector eigenaars De sector eigenaars vindt dat de doelen niet hoofdzakelijk door ANB en Natuurpunt moeten gerealiseerd worden, maar ook in belangrijke mate door de (bos-)eigenaars. Dit kan bijdragen tot een groter draagvlak. Vele eigenaars willen zelf hun terrein beheren in functie van de biodiversiteit, zij moeten hiervoor dan ook alle kansen en middelen krijgen. Men vraagt aandacht voor subsidies aan privé-eigenaars. (Bron: S-IHD rapport)
24	Sector bos De sector geeft aan dat een gedeeltelijke economische opbrengst in de meeste gevallen (behalve in de uiterst natte moerasbossen) kan samengaan met de natuurdoelen. (Bron: S-IHD rapport)
25	Sector bos De bossector stelt dat duurzaamheid en multifunctionaliteit inherent zijn aan bosbeheer en dat vooral externe factoren (verzuring, eutrofiëring) en beheersachterstand de ecologische kwaliteit in het gedrang brengen. (Bron: S-IHD rapport)

	Omschrijving aandachtspunten
26	Sector bos De bossector stelt dat een goede samenwerking met partners (ANB en andere), voldoende middelen voor de bosgroepen en subsidies voor boseigenaars cruciaal zijn om de ecologische bosfunctie voldoende te kunnen ontwikkelen . Men vraagt om in overleg te gaan over de ecologische bosfunctie. Betere doorstroming van nieuwe wetenschappelijke inzichten naar beleid is gewenst. (Bron: S-IHD rapport)
27	Sector bos / Sector landbouw De bossector stelt dat ondersteuning van de natuurdoelen door alle partners in het IHD-proces noodzakelijk is (bv. voor bosuitbreiding). De sector landbouw stelt dat dit de landbouw niet in het gedrang mag brengen. (Bron: S-IHD rapport)
28	Sector landbouw / Departement LV De sector Landbouw en het beleidsdomein Landbouw en Visserij wensen te wijzen op het feit dat de maatregelen om de doelen van de Kwartelkoning te realiseren in Schulensbroek en Webbekom zeer moeilijk compatibel zijn met landbouw en het actueel landbouwgebruik in gedrang kunnen brengen en dit dus in tegenstelling tot wat de natuursector aanhaalt. Het laat maaïen en zeker het niet kunnen of mogen bemesten zorgt voor een grote problematiek. Aangezien in het leefgebied van de kwartelkoning het actueel landbouwgebruik in gedrang kan komen en men nog niet weet in hoeverre dit zal gebeuren door omvorming van andere vegetaties die in natuurbeheer zijn of door samenwerking met landbouwers, verwacht het beleidsdomein landbouw en Visserij dat men de doelstellingen eerst zal realiseren op percelen die reeds in beheer zijn door natuur door middel van een aangepast beheer, kwaliteitsverbetering en omvorming. Pas indien uit monitoring blijkt dat, ondanks aangepast beheer, de beoogde doelstellingen niet behaald worden in deze gebieden, kan effectieve uitbreiding overwogen worden op andere percelen gelegen binnen SBZ-gebied. Dit vanuit de principes van zuinig en efficiënt ruimtegebruik. Bovendien wil het Beleidsdomein Landbouw en Visserij benadrukken dat er in een eerste fase naar gestreefd moet worden om de doelen op vrijwillige basis en via stimulerende maatregelen te realiseren, in overleg met de betrokken actoren. Indien dit niet mogelijk zou blijken, kan in een volgende fase overgegaan worden tot verplichtende beperkende maatregelen, dit mits een flankerend beleid. Verplichte beperkingen kunnen voor het beleidsdomein Landbouw en Visserij dus enkel in een laatste fase. Indien beperkingen noodzakelijk blijken, dan zijn deze bij voorkeur gelegen daar waar de minste impact op landbouw is. (Bron: S-IHD rapport)
29	Sector landbouw De landbouwsector vraagt om ‘aangepast beheer’ mee op te nemen als prioritaire actie in het S-IHD rapport. Een belangrijk principe dat door ANB wordt aangehaald in het S-IHD rapport en in het bovenlokaal overleg is dat bij de realisatie van de IHD op het terrein de sterkste schouders de zwaarste lasten zullen dragen. Het is dan wel eigenaardig dat bij de prioritaire acties nergens vermeld wordt dat er inspanningen zullen moeten geleverd worden om het beheer in de bestaande natuur- en bosgebieden bij te sturen richting deze Europese doelen. De landbouwsector vraagt een toevoeging in het rapport. (Bron: S-IHD rapport)
30	Sector landbouw De sector vraagt om ook de geleverde inspanningen mee op te nemen in de monitoring (extra inspanningen moeten in verhouding staan) Wanneer er vanuit de landbouwsector maximale inspanningen worden geleverd maar dit helaas niet afdoende is voor de doelen, dient gekeken te worden naar andere mogelijkheden en sectoren. (Bron: S-IHD rapport)
31	Sector landbouw De sector Landbouw vraagt dat bij de eventuele realisatie van natuurverbindingen ikv het knelpunt ‘versnippering, rekening wordt gehouden met de hoofdfunctie van de gebieden waarin deze verbindingen gewenst zijn. Concreet voor landbouwgebieden vraagt Boerenbond dat het realiseren van deze verbindingen enkel zou gebeuren via een vrijwillig stimulerend beleid. (Bron: S-IHD rapport)
32	Sector landbouw De sector landbouw stelt mbt de mogelijke oplossingen, dat de resultaten van de lopende (en in de pijplijn zittende) projecten moeten afgewacht worden vooraleer er voor de problematiek van niet-aangepast beheer nieuwe, extra beperkende maatregelen opgelegd worden. (Bron: S-IHD rapport)
33	Sector landbouw Eutrofiëring vanuit de landbouw wordt al snel aangehaald als oorzaak van verschillende negatieve effecten. De interactie tussen landbouw en habitats moeten beter onderzocht worden. Zeker in een regio met weinig intensieve landbouw zoals de Demervallei zouden een aantal paragrafen in het rapport meer genuanceerd en beter geduid moeten worden. Op het vlak van uitstoot van verzurende en vermestende deposities werden de laatste jaren aanzienlijke inspanningen geleverd en resultaten bereikt. Recent werd ook nog een nieuw verstrengd MAP 4 goedgekeurd. Indien er lokaal werkelijk een probleem is, dient er eerst onderzocht te worden te worden waar de oorzaak juist ligt. (Bron: S-IHD rapport)

	Omschrijving aandachtspunten
34	Sector landbouw Het niet of gebrekkig ruimen van grachten en beken geeft in de omgeving een hoger waterpeil, hetgeen ongewenst is voor de landbouw. Bij ingrepen die vernatting veroorzaken moet er aandacht zijn voor de gevolgen voor omliggende landbouwgronden en moet dit zo mogelijk moet vermeden worden. (Bron: S-IHD rapport)
35	Sector landbouw De sector landbouw vraagt een actualisatie van de landbouwgevoeligheidsanalyse wanneer de uitwerking op het terrein, al dan niet via een natuurrichtplan, gerealiseerd wordt. (Bron: S-IHD rapport)
36	Sector landbouw De sector landbouw stelt dat gronden die overstromingsgevoelig zijn, per definitie niet slechter zijn voor de landbouw dan gronden die niet overstromingsgevoelig zijn. Wanneer het gaat om periodieke overstromingen die zich vooral in de winter situeren vormt dit minder problemen voor de landbouw aangezien er dan geen oogsten of werkzaamheden plaats vinden. Bij de inrichting van actieve overstromingsgebieden kan er wel een belangrijk impact ontstaan op het landbouwgebruik en moet er in eerste instantie gezocht worden naar minder belangrijke landbouwgronden en/of aandacht zijn voor een gepast flankerend beleid. Ook de problematiek van overstromingen met vervuild water kan een belangrijke negatieve impact hebben op landbouw. (Bron: S-IHD rapport)
37	Sector economie De sector economie vraagt om voorzichtig te zijn met het herzien van de ontsluiting van bepaalde gebieden. Dergelijke maatregelen kunnen maar genomen worden in overleg met lokale ondernemersverenigingen en de lokale ondernemers die (deels) leven van het lokaal toerisme en recreatie. (Bron: S-IHD rapport)
38	Sector economie De sector economie vraagt om als aandachtspunt op te nemen dat elk bedrijf dat (onrechtstreeks) loost op de Demer of een beek van de Demer een passende beoordeling dient te maken i.v.m. de impact op de waterkwaliteit. Dit is onaanvaardbaar voor de sector Economie. Strengere milieudoelstellingen op vlak van fysico-chemische kwaliteit in stromend water mogen voor de sector Economie niet verder gaan de basiskwaliteitsdoelstellingen voor oppervlaktewater (zie VLAREM II bijlage 2.3.1). (Bron: S-IHD rapport)
39	Sector economie De sector economie stelt dat drinkwaterwinningen in en rond SBZ van groot maatschappelijk belang zijn. Hiermee dient rekening gehouden te worden, ook in de toekomst. Opm ANB : dit is ook opgenomen in het rapport (hoofdstuk 6). (Bron: S-IHD rapport)
40	Sector economie De sector economie vraagt aandacht voor het recreatief medegebruik op/aan de Demer (fiets, kajak) Dit om twee redenen: 1) Het recreatief medegebruik werd vastgelegd in andere sectorale plannen, o.a. het bekkenbeheerplan Demer, functietoekenning en recreatief medegebruik 2) De sector is niet akkoord met de wetenschappelijke onderbouwing van het begrip "verstoring". (Bron: S-IHD rapport)
41	Sector economie De sector economie vreest dat ecologische verbindingen buiten SBZ de ontwikkeling van economische activiteiten kunnen bemoeilijken en stelt dat dit geenszins het geval mag zijn. Voor de sector economie is het onaanvaardbaar dat natuurverbindingen worden genoemd als "oplossing" voor te kleine SBZ's. Dit kan leiden tot verdere ruimteclaims en tot verdere beperkingen tot ontwikkeling van bedrijventerreinen. (Bron: S-IHD rapport)

3 Openstaande taakstelling

De in dit hoofdstuk beschreven oppervlaktebalans op SBZ niveau werd als taakstelling vastgesteld in het S-IHD-besluit voor deze SBZ. Op basis hiervan is een indicatieve verdeling van de doeloppervlaktes over de verschillende deelgebieden gebeurd via een modelmatige berekening. In paragraaf 3.1 wordt per aangewezen habitattype in deze SBZ het overzicht gegeven van de totale oppervlakte doelen, de oppervlakte actueel habitat en het openstaand saldo aan te realiseren habitat (door omvorming vanuit bestaande andere natuur of door uitbreiding op plaatsen die nu niet ingenomen zijn door natuur). In de volgende managementplannen zal dit overzicht geactualiseerd worden met een stand van zaken en het openstaand saldo. Voor de soorten wordt geen oppervlaktebalans weergegeven. Gezien de complexe koppeling van de populatiedoelen aan habitats, regionaal belangrijke biotopen en andere vegetatietypes is het momenteel niet mogelijk om voor soorten een betekenisvolle openstaande taakstelling met oppervlaktebalans op te geven. In 3.2 wordt de taakstelling voor de soorten kort voorgesteld; voor een meer gedetailleerde beschrijving verwijzen we naar Bijlage 2 bij het IHD-besluit. De geactualiseerde openstaande taakstelling wordt in een latere fase van de managementplannen weergegeven.

In hoofdstuk 6. Richtkaart wordt indicatief de actuele ligging van de habitats en de indicatieve verdeling van de doelen over de verschillende deelgebieden weergegeven. De verdeling van deze doelen over de verschillende deelgebieden maakt deel uit van het overleg met de betrokken actoren in het overlegplatform voor deze SBZ. De verdeling kan naar aanleiding daarvan in een volgende versie van het managementplan aangepast worden.

3.1 Habitats

Habitat code	Besluit Vlaamse regering		Openstaande taakstelling
	Opp. totaal doel (ha)	Opp. actueel (ha)	Opp. uitbreiding en omvorming (ha)
2310_2330	200.00	80.00	120.00
3130	30.00	12.00	18.00
3150	30.00	8.00	22.00
3160	3.00	1.00	2.00
3260 (km*) **	0.00	0.00	0.00
4010	30.50	6.50	24.00
4030	112.00	50.00	62.00
6230	90.00	8.00	82.00
6410	30.00	6.00	24.00
6430	150.00	150.00	0.00
6510	281.00	70.00	211.00
7140	20.00	6.00	14.00
7150	0.50	0.50	0.00
7210	1.00	0.75	0.25
9120	504.00	225.00	279.00
9160	63.00	15.00	48.00
9190	466.00	200.00	266.00
91E0	591.00	160.00	431.00

Opmerkingen
* In voorkomend geval kan de eenheid afwijken van [ha]. Bij de habitatcode wordt in dat geval aangegeven welke eenheid van toepassing is.
** Voor dit habitattype werd in het aanwijzingsbesluit geen oppervlakte doel opgegeven, wel een kwaliteitsdoel.

3.2 Soorten

Soort	Doel
Bittervoorn	uitbreiding
Blauwborst	behoud
Boomleeuwerik	uitbreiding
Bruine kiekendief	uitbreiding
Drijvende waterweegbree	uitbreiding
Gewone/Grijze grootoorvleermuis, Franjestaart, Brandts vleermuis/Gewone baardvleermuis	uitbreiding
Grauwe klauwier	behoud
Grote modderkruiper	uitbreiding
Grote zilverreiger	behoud
Ijsvogel	behoud
Kamsalamander	uitbreiding
Kleine dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Watervleermuis, Meervleermuis	uitbreiding
Kleine zilverreiger	uitbreiding
Krakeend	behoud
Kruipend moerasscherm	uitbreiding
Kwartelkoning	uitbreiding
Nachtzwaluw	uitbreiding
Poelkikker	uitbreiding
Porseleinhoen	uitbreiding
Roerdomp	uitbreiding
Spaanse vlag	uitbreiding
Wespendief	behoud
Zwarte specht	behoud

4 Overzicht van de prioritaire inspanningen

Voor het realiseren van de taakstelling (zie hoofdstuk 2) zijn door de Vlaamse regering een aantal prioritaire inspanningen gedefinieerd. De prioritaire inspanningen beschrijven de verschillende acties die noodzakelijk zijn voor het realiseren van de taakstelling. De planning van deze acties hangt onder andere af van de beschikbare budgetten, de maatschappelijke context en de aanwezige kennis. Een aantal acties moeten echter prioritair gerealiseerd worden binnen de planperiode van het Vlaamse Natura 2000 programma 2014-2020 om:

- de verdere achteruitgang van habitattypes of soorten te stoppen of te vermijden (prioriteit stand still);
- de Vlaamse taakstelling 2020 te realiseren (prioriteit 2020).

Door de Vlaamse regering zijn in het S-IHD-besluit de prioritaire inspanningen bepaald waarbinnen één of meerdere prioritaire actie(s) moeten worden uitgewerkt en gerealiseerd in deze SBZ. Het nader omschrijven van de acties gebeurt in overleg met alle betrokkenen binnen het overlegplatform tegen begin 2015 voor vastlegging in een nieuwe versie van het managementplan. Bijzondere aandacht zal hierbij gegeven worden aan die acties die binnen de planperiode 2015-2020 uitgevoerd moeten worden. Vanaf 2019 kunnen immers de nodige verplichtende maatregelen opgelegd worden indien blijkt dat prioritaire acties anders niet gerealiseerd worden binnen deze planperiode.

In paragraaf 4.1 is het overzicht van de prioritaire inspanningen weergegeven en de prioriteit m.b.t. de planperiode 2014-2020. In de volgende managementplannen zal dit overzicht aangevuld worden met een overzicht van de acties die vallen binnen deze verschillende inspanningen en van hun status.
In hoofdstuk 6. Richtkaart wordt een ruimtelijk overzicht van de verdeling van de prioritaire inspanningen over de verschillende deelgebieden weergegeven.

4.1 Inspanningsmatrix

Gezien er nog geen vastgestelde actielijst is, worden in deze versie van het managementplan enkel de prioritaire inspanningen zoals vastgesteld in het S-IHD-besluit weergegeven. Zodra de actielijst is vastgesteld, wordt deze in een volgende versie van het managementplan aan de inspanningsmatrix toegevoegd.

	Prioritaire inspanning cfr. Besluit Vlaamse regering	Prioriteit
PI 1	Herstel van de waterhuishouding van de Demervallei (OPD)	Standstill
PI 2	Verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit in de Vallei van de Drie Beken	Standstill
PI 3	Algemene verbetering van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater	Standstill
PI 4	Ontwikkeling van kerngebieden voor moerasvogels in Schulensbroek, Webbekomsbroek en de Demerbroeken	Standstill
PI 5	Toename van de graslandhabitats	Standstill
PI 6	Toename van de heidehabitats op de hogere zandgronden	2050
PI 7	Omvorming naar boshabitats	2050
PI 8	Kwalitatieve versterking van huidige boskernen	2050
PI 9	Bosuitbreiding	2050
PI 10	Ontwikkeling landschap met KLE	Standstill

5 Taakstelling inzake de verbetering van het natuurlijk milieu

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke milieucondities vereist zijn voor het bereiken van de gunstige staat van instandhouding voor de aangewezen habitats en soorten. Bij de opmaak van dit MP 1.0 was een gebiedsgerichte invulling niet mogelijk. Informatie over de vereiste milieuomstandigheden voor het bereiken van de gunstige staat van instandhouding van de habitats en soorten zijn te vinden in de publicatie "Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de Natura 2000 habitattypen", gepubliceerd door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) met als referentie T'Jollyn et al., 2009 en te consulteren op [www.inbo.be/natura 2000](http://www.inbo.be/natura2000).

6 Richtkaart

De richtkaart is een belangrijk ruimtelijke afwegingskader voor plannen, projecten, instrumenten... Het geeft in de eerste plaatst een synthese van de stand van zaken op het terrein en zoals gepland. Een natuurdoel is immers pas 'geplaatst', wanneer inrichting en beheer van het betrokken perceel afgesproken zijn in een natuurbeheerplan, of één van de gelijkwaardige plannen die er mee gelijkgesteld kunnen worden. In hoofdstuk 3 is een overzicht gegeven van de geplande doelen in natuurbeheerplannen of gelijkaardige plannen. Zolang een deel van de taakstelling niet is opgenomen, bevat de richtkaart daarnaast een ecologisch geschikte zoekzone die ruim genoeg is om via vrijwilligheid en socio-economische afwegingen te zoeken naar een optimale plaatsing van de resterende doelen en daartoe gevrijwaard wordt. De bepaling van deze zoekzone gebeurt op Vlaams niveau aan de hand van de actuele en natuurlijke potentiekaarten, rekening houdend met de oppervlakte waarvoor reeds garanties zijn op een correct beheer via een geïntegreerd beheerplan of een gelijkaardig instrument en socio-economische belangen. Dit gebeurt door middel van een geobjectiverde, modelmatige berekening. Naarmate bijkomende doelen worden 'geplaatst', door natuurbeheerplannen of gelijkwaardig instrumenten of in voorkomend geval, via verplichtingen, zal ook de omvang van de zoekzone(s) afnemen. De opmaak van de zoekzone(s) vormt dus het semiautomatische resultaat van de afspraken die gemaakt zijn over het onder correct beheer brengen van terreinen.

De richtkaart is in dit Managementplan 1.0 nog onvolledig omdat de benodigde data nog in opbouw of overleg zijn. Hieronder wordt per voorzien onderdeel aangegeven in welke mate het ingevuld is in deze planversie.

6.1 Situering actuele habitats

De situering van de actuele habitats is indicatief opgenomen in kaarten 1 en 2.

6.2 Situering vegetaties als leefgebied voor Europees te beschermen soorten

In deze planversie werd deze deelkaart nog niet opgenomen.

6.3 Aanwezigheid van habitattypische soorten

In deze planversie werd deze deelkaart nog niet opgenomen.

6.4 Ruimtelijke verdeling van de instandhoudingsdoelstellingen

De ruimtelijke verdeling van de oppervlakte-doelstellingen voor de verschillende habitattypes in dit SBZ zijn opgenomen in kaart 1.

6.5 Ruimtelijke verdeling van de prioritaire inspanningen

De ruimtelijke verdeling van de prioritaire inspanningen is weergegeven in kaart 2. De codes verwijzen naar de tabel in paragraaf 4.1.

6.6 Situering van de gebieden beheerd met het oog op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen

In deze planversie werd deze deelkaart nog niet opgenomen.

6.7 Zoekzones

In deze planversie werd deze deelkaart nog niet opgenomen.

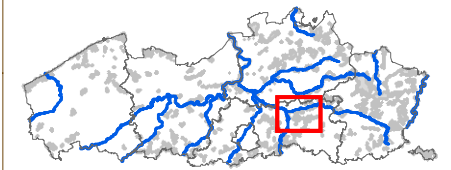
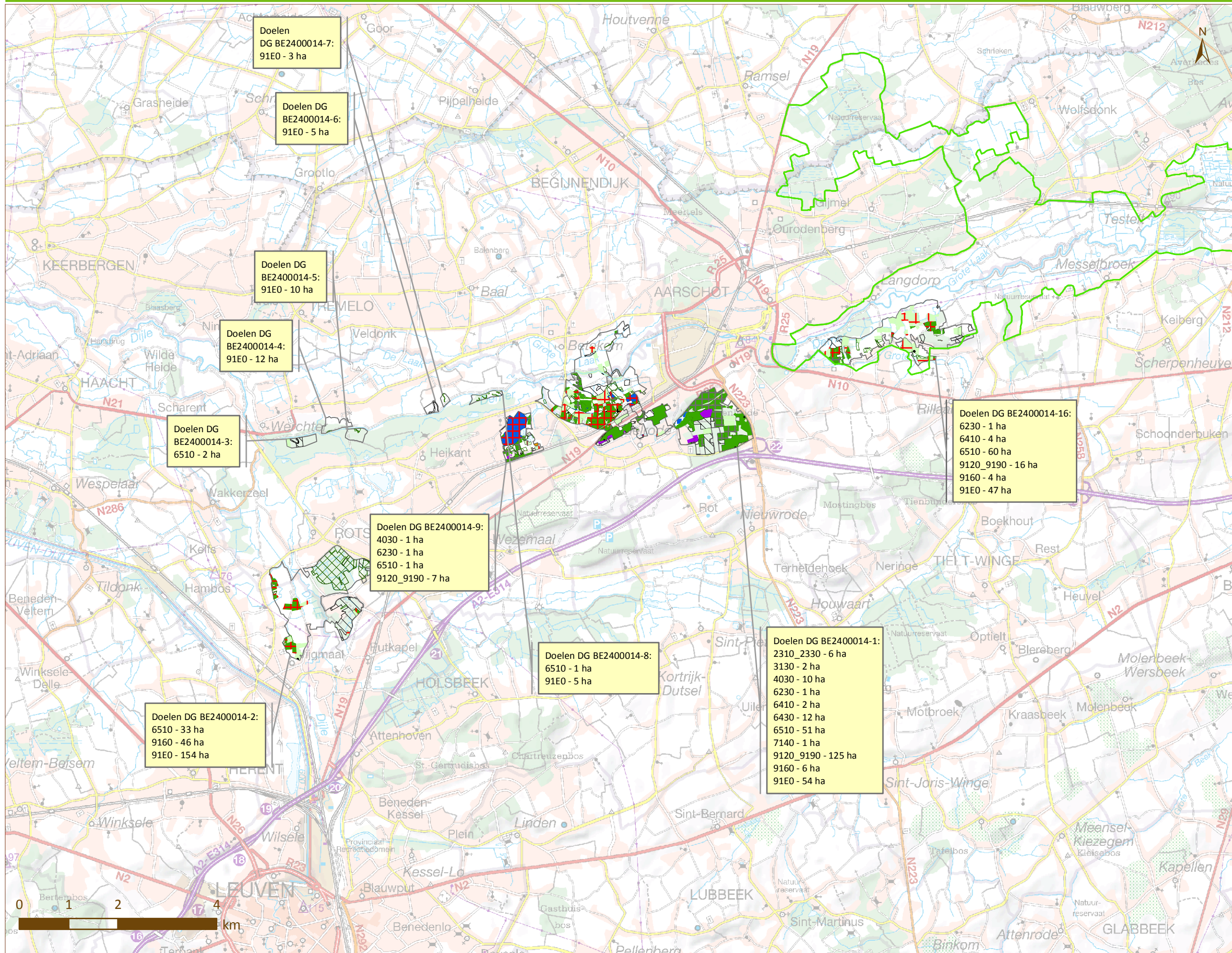
6.8 Actiegebieden voor de verbetering van het leefmilieu

In deze planversie werd deze deelkaart nog niet opgenomen.

Kaartenlijst

Kaart 1. Situering van de actuele habitats (indicatief) en de ruimtelijke verdeling van de oppervlakte-doelstellingen voor de verschillende habitattypes.

Kaart 2. Situering van de actuele habitats (indicatief) en de ruimtelijke verdeling van de prioritaire inspanningen. De codes verwijzen naar de tabel in paragraaf 4.1.

Habitat Natura 2000

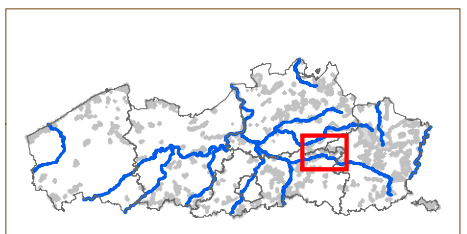
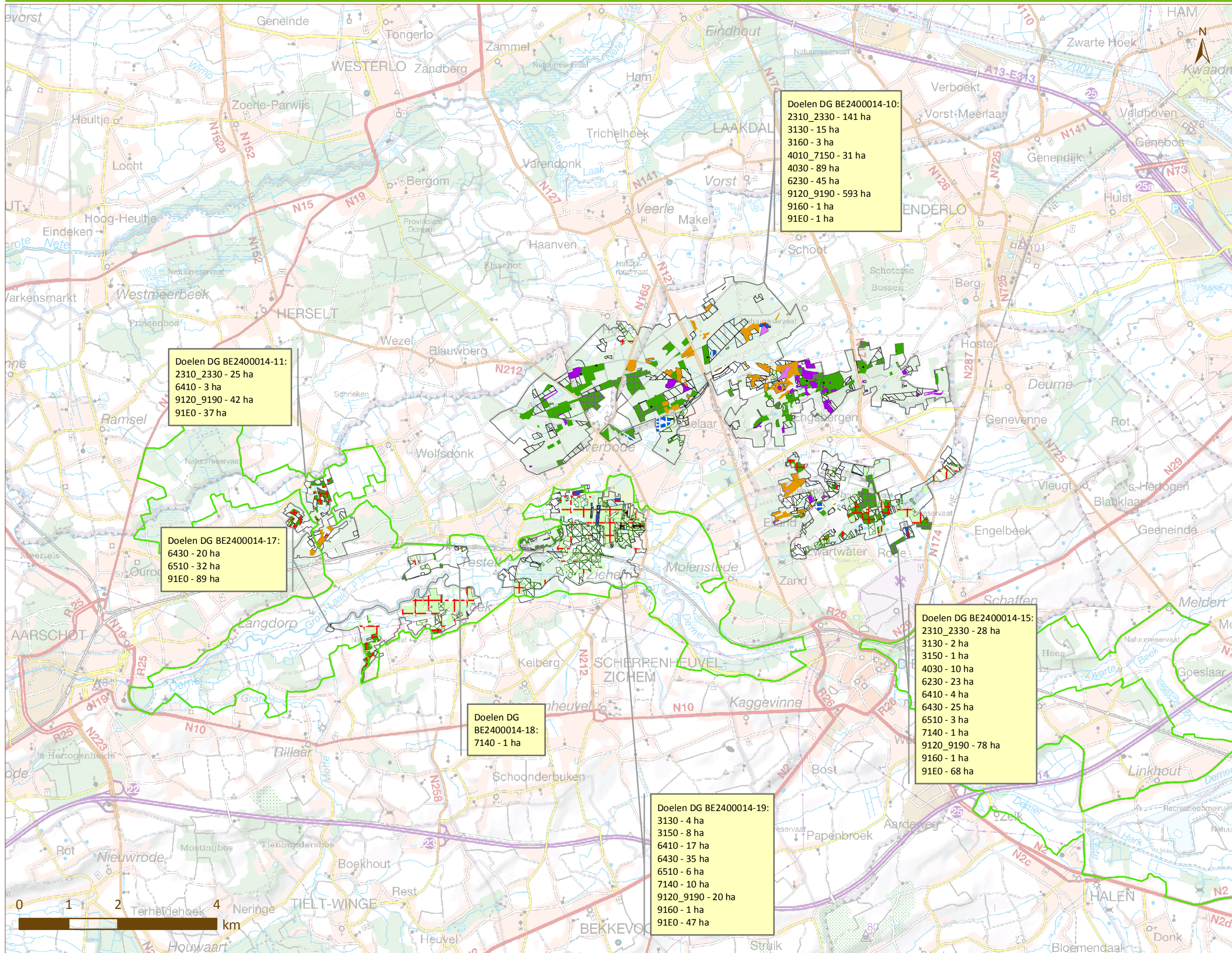
- 2330
- 3130
- 3150
- 4030
- 6230
- 6410
- 6430
- 6510
- 7140
- 9120
- 9160
- 9190
- 91E0
- Actueel Habitat - RBB
- Deels habitat
- SBZ-H
- SBZ-V

Voor habitattypen 3260 is geen toewijzing aan deelgebieden gebeurd.

Indicatieve situering van de actuele habitats en de verdeling van de doelen per deelgebied

Vlaanderen
is natuur

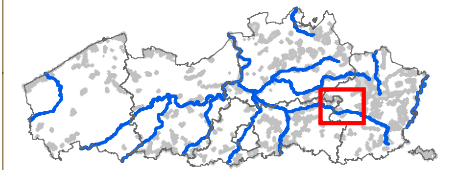
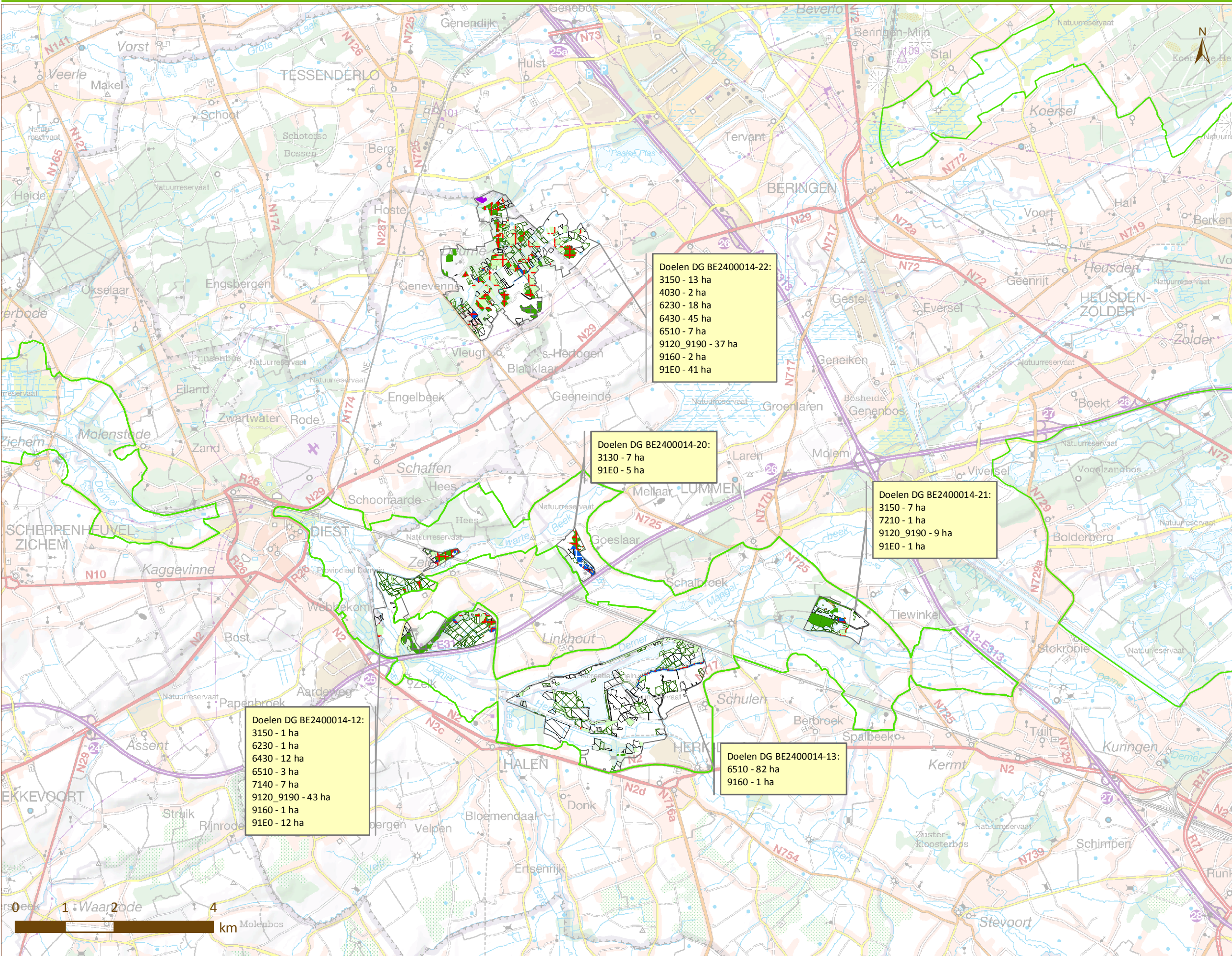

Habitat Natura 2000

	2310
	2330
	3130
	3150
	3160
	4010
	4030
	6230
	6430
	6510
	7140
	9120
	9160
	9190
	91E0
	Actueel Habitat - RBB
	Deels habitat
	SBZ-H
	SBZ-V

Voor habitatype 3260 is geen toewijzing aan deelgebieden gebeurd.

Indicatieve situering van de actuele habitats en de verdeling van de doelen per deelgebied

Habitat Natura 2000

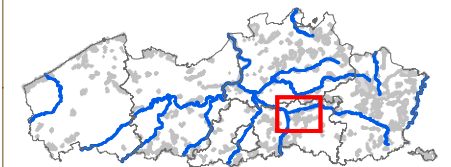
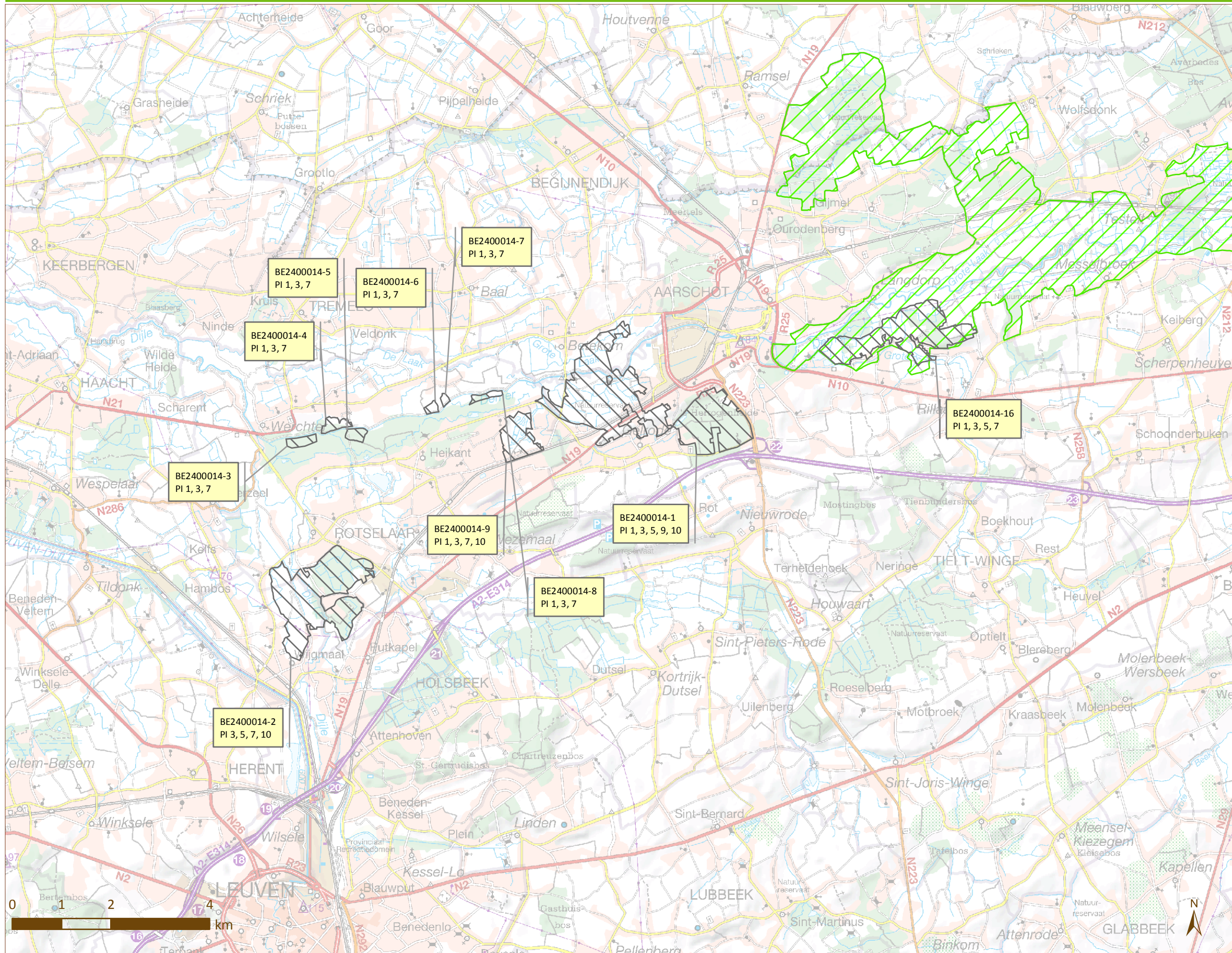
- 3130
- 3150
- 4030
- 6230
- 6430
- 6510
- 7140
- 7210
- 9120
- 9160
- 9190
- 91E0
- Actueel Habitat - RBB
- Deels habitat
- SBZ-H
- SBZ-V

Voor habitattypen 3260 is geen toewijzing aan deelgebieden gebeurd.

Indicatieve situering van de actuele habitats en de verdeling van de doelen per deelgebied

Vlaanderen
is natuur

Legende

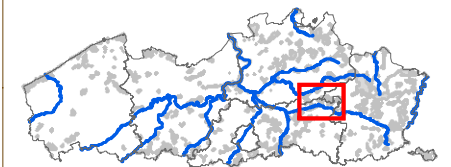
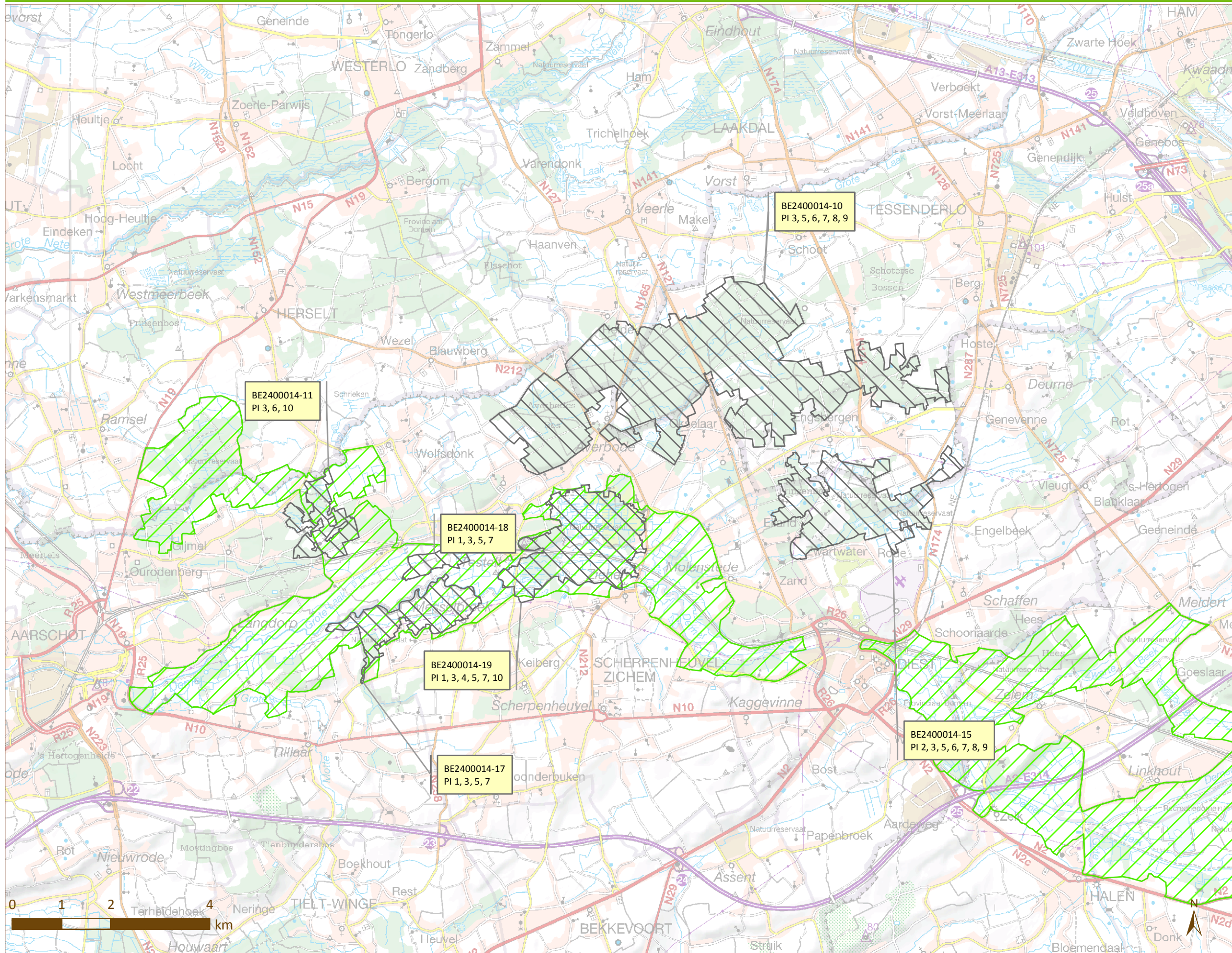
 SBZ-H SBZ-V

Voor de omschrijving van de prioritaire inspanningen wordt verwezen naar hoofdstuk 2.2

Overzicht van de prioritaire inspanningen per deelgebied

Vlaanderen
is natuur

Legende

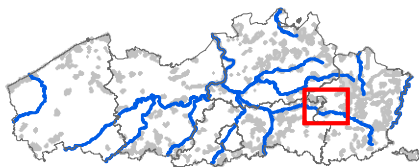
- SBZ-H
- SBZ-V

Voor de omschrijving van de prioritaire inspanningen wordt verwezen naar hoofdstuk 2.2

Overzicht van de prioritaire inspanningen per deelgebied

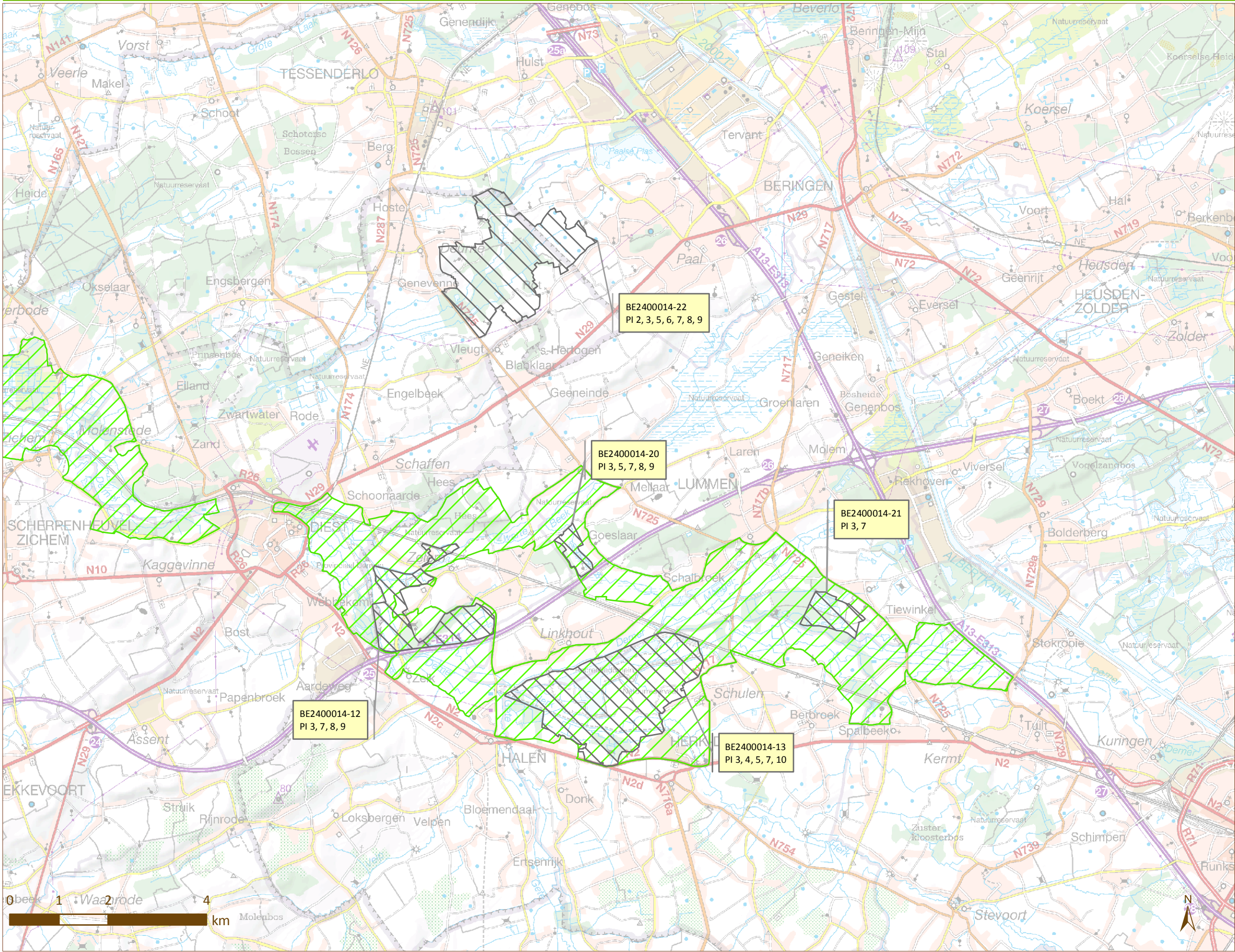

Vlaanderen
is natuur

Legende

- SBZ-H
 SBZ-V

Voor de omschrijving van de prioritaire inspanningen wordt verwezen naar hoofdstuk 2.2

Overzicht van de prioritaire inspanningen per deelgebied

Vlaanderen
is natuur

7 Gebiedsgerichte toepassing van het globaal afwegingskader Natura 2000

Het Vlaams Natura 2000-programma bevat een globaal afwegingskader, met daarin:

- een onderlinge afweging van de ecologische vereisten van zowel de Europees te beschermen habitattypes, van de Europees te beschermen soorten als van de soorten die typisch zijn voor een Europees te beschermen habitat;
- een afweging voor soorten van regionaal belang van de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen voor boshabitats ten aanzien van ecologische vereisten voor vogelsoorten die karakteristiek zijn of vaak voorkomen in grotere, open en natuurkwaliteitsvolle weilandcomplexen.

In dit hoofdstuk moet worden aangegeven op welke wijze bij de realisatie van de taakstelling dit afwegingskader toegepast werd of zal worden.

De informatie over de uitvoering van het globaal afwegingskader voor deze SBZ wordt toegevoegd vanaf de volgende versie van het managementplan. Het Vlaams Natura 2000-programma, waar het globaal afwegingskader Natura 2000 deel van uitmaakt, bestaat immers nog niet bij de opmaak van dit Managementplan 1.0. Bovendien ontbreken in deze planversie belangrijke elementen die relevant zijn voor de beschrijving van de uitvoering van het globaal afwegingskader, zoals de ruimtelijke configuratie van de gebieden beheerd met het oog op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen en de zoekzones.